mokslas menas literatūra

DRAUGAS

ANTROJI DALIS / 1970 METAI

LIEPOS MĖNESIO 11 D. / JULY 11, 1970

PART TOW NR. 161 (28)

Šiame numery

PAŠALIAI IR CENTRAS.
ŠILUVA SUSILAUKĖ SAVO ISTORIJOS.
AR VERTA SKŲSTIS?
RIMO VĖŽIO EILĖRAŠČIAI.
RAŠYTOJAS LAIKO TĖKMĖJE.
EILĖS, LINKINČIOS LINKSMO SAVAITGALIO.
ATEITININKAI KOVOJE UŽ LIETUVOS LAISVĘ.
NAUJAS ŠV. RAŠTO EVANGELIJŲ VERTIMAS.
"GRANDINĖLĖS" TRIUMFAS KOLUMBIJOJ IR VENECUELOJE.
KULTŪRINĖ KRONIKA.
MOTERŲ GYVENIMAS.

PAŠALIAI IR CENTRAS

Nėra lengva pastebėti didesnius ar mažesnius kūrybinius pasikeitimus pasaulyje ir ypač su jais surištas naujas mintis. Bet štai, skaitant J. Gliaudos rimtą ir susimąstyti verčiantį straipsnį "Absurdo teatro paraštėje" (Draugas, š. m. geg. 16 ir 23 d.), ateina tiek daug, tokių naujų ir įdomių minčių. Pirmoji, aišku, yra ta, kad šis straipsnis gan aktualus. Apie avangardinio teatro teoretikus, kritikus, kūrėjus ir jam giminingus prozos rašytojus, net poetus tiek daug kitur jau yra parašyta, prišnekėta ir net ilgiausių studijų išleista, kad, atrodo, laikas jau ir mums apie juos šiek tiek daugiau, nepaviršutiniškai sužinoti.

Bet straipsnio gale ten randame, kad "avangardistai atėmė iš žmogaus antikinio teatro išdidumą, išvilko žmogų iš iškilmės drabužių, sukišo jį į savo dujų kamerų požemius ir juose nėra balanso tarp būties prasmės ar iliuzijos".

Absurdo teatras atsisakė žmogaus, ir todėl J. Gliauda perspėja mūsų kūrėją: "perdėtai nukrypti su neofito karščiu nauja linkme, perdėtai pabrėžti vieną būties ypatybę ir neigti kitą, nėra savaime visuotinumas" (tai nėr gera). Be to: au kojantis kūrybinei minčiai, kad ir kaip ta būtų talentinga ir nuoširdi, J. Gliaudai atrodo taipgi gan negera. Jis sako, juk ir L. Tolstojus neišsigando to laiko avangardisto L. Andrejevo apysakų.

Tad kyla liūdnas klausimas: argi mūsų kūrėjui belieka apie avangardistus tuomet tik šnekėti, tik studijas rašyti?

Aišku, daug kas jais yra gan nepatenkintas. Jie neieško Dievo, nei žmogaus ir dažnai yra gan nuobodūs.

Bet vienas iš keisčiausių avangardistų S. Beckett štai laimėjo 1969 metų Nobelio literatūros premiją. Taigi, ką tuomet daryti, ką galvoti? Juk reik šį tą apie avangardizmą išsitarti, kad ir truputėlį neigiamai, bet vis dėlto tai geriau, kaip nieko arba niekados. Ir šitaip dažnai mūsuose atsitinka ir gal visuomet taip bus. Bet, ar toks stovėjimas kūrybos ir jos naujų išraiškų pašalėje yra geras?

Juk amžinas vengimas naujų veržlių kūrybos centrų ir įgimtas "wait and see" charakteris padarė ir dar padarys žalos kūrėjui. Dažnai nuo kitų atsilikę buvome vienu literatūriniu judėjimu, kryptim, srove, kartais gal net dviem; galvodavome: gal praeis tos naujenybės, tie keisti išmislai ir mados. Nieko nėra amžino, palaukime, tegu susitupi, susiguli, kam sekt kitus. Pavėlavo realistai. Ilgai trukusioje romantikos eroje turime nemaža romantikų. Bet kaip su simbolistais, surrealistais, egzistencialistais? Ir ar labai jau taip absurdiškas tas mūsų absurdo avangardas?

Pavėlavę, stengiamės tuos stilius dar lyg "pagerinti", jų esenciją padrumsti, tikimės, kad išeis tuomet tikrai kas gera, o išeina tik savo stilistinį aštrumą praradę, sudrumsti vandenai.

Blogiausia, kad, dėmesio nekreipdami į judėjimų esenciją, pagerbiame dar tuos, kurie, kaip J. Gliaudos paminėtas Pinteris ar kiti, stovi tik įdomių judėjimų pašonėj, nedrįsdami prie karštesnio centro priartėti. Aišku, jie lieka neįsivėlę ir nesusitepę pirmuoju karšto eksperimento moliu. Bet tokių skaičius progresyviai di-

(Nukelta į 7 psl.)

ŠILUVA SUSILAUKĖ SAVO ISTORIJOS

Kun. Stasio Ylos veikalo pirmajam tomui pasirodžius

VIKTORAS GIDŽIŪNAS, OFM

Stasys Yla, ŠILUVA ŽEMAIČIŲ ISTORIJOJE. Pirmoji dalis. Reformacija ir restauracija. Išleido "Krikščionis gyvenime" knygų serija Nr. 4 1970 m. Kalbą tikrino Vladas Kulbokas. Įrašus piešė Telesforas Valius. Spaudė Lietuvių Enciklopedijos spaustuvė Bostone. Knyga kietais viršeliais, ilustruota, 295 psl., kaina $5.00, gaunama ir "Drauge".

*

Veikalo atsiradimas

Prieš trejeta mėnesių "Krikščionis gyvenime" leidykla išleido kun. *St. Ylos* knygą *"Šiluva Žemaičių istorijoje"* pirmąją dalį, apimančią reformacijos ir restauracijos laikotarpį. Kun. St. Yla, iš profesijos pastoralistas-sielovadis, yra plataus masto apaštalas ir daugelio knygų autorius. Jis visoje savo daugiašakėje veikloje ir visuose savo veikaluose yra giliai įspaudęs kunigo pastoralisto žymę ir laimėjęs visuotinį pripažinimą. Jis visuomet prieš akis turi sielų išganymą, dėl to į kiekvieną savo veiksmą ar raštą įspaudžia šį charakterį.

Jis ir gražiosios Šiluvos šventovės istoriją ėmėsi rašyti, žiūrėdamas į ją pirmiausia pastoralisto akimis. Jis pats savo veikalo pradžioje tai pasisako: "Nekartą teko sklaidyti leidinius apie žymesnes vietoves ir šventoves kituose kraštuose. Kildavo pavydus klausimas, kodėl panašių leidinių neturime mes?" Šis noras tokį veikalą lietuviams duoti ir paskatino autorių imtis pernelyg sunkaus ne istorikui darbo.

Nesant Lietuvoje, nebuvo įmanoma prieiti prie pirmaeilių šaltinių, reikėjo žineles rankioti iš įvairių leidinių ir net Vatikano archyvo. Dėl to autorius net dviem atvejais lankėsi Europoje: pirmą kartą —išbūdamas 9 mėnesius, o antrą —pusantrų metų. Deja, nežiūrint didžiausių pastangų, jam pavyko surinkti tik trupinėlius, iš kurių bandė nupiešti jo gražiai pastoralisto vaizduotėje supintą Šiluvos šventovės paveikslą. Gaila, tas paveikslas neišėjo toks, kokio autorius troško, ne dėl jo kaltės, bet dėl žinių trūkumo. Jis jame patalpino, ką buvo surinkęs, net ir tuos dalykus, kurie nieko bendro neturi su Šiluva. Kiek jau teko patirti, skaitytoją vargina nuolatinės digresijos, ypač rašant apie Lietuvos didikų geneologiją, nes labai dažnai joje, tarsi klaidžiame miške, pradingsta ir pati Šiluva. Žinoma, tai, tur būt, nereiškia, kad autorius jos pilnoje šviesoje neparodys antroje dalyje. Po šių pirmųjų pastabų pravartu sutrauktai pažvelgti į veikalo turinį, išimtinai liečiantį pačią Šiluvą.

Šiluva iki protestantizmo

Pirmiausia aprašoma Šiluvos vietovė ir pasakoma, kad ji yra netoli Dubysios, Raseinių apsk., Žemaitijoje. Žvelgiant iš tolo į Šiluvą, mus sužavi du iš girių iškylą pastatai. Tai iškili Apsireiškimo koplyčia ir didinga baroko stiliaus bažnyčia. Tarp šių dviejų šventovių išsitiesęs miestelis.

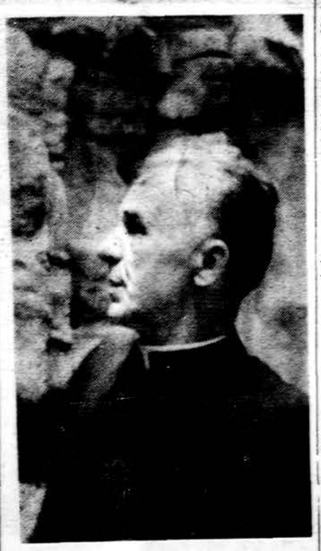

Kun. Stasys Yla
Nuotr. V. Maželio

Didžiųjų atlaidų metu Šiluva atsiskleidžia nauju, sudėtingu veidu, nes joje banguoja iš visos Lietuvos susirinkusios žmonių minios. Čia renkasi maldininkai, ligoniai, invalidai ir elgetos, kad savo reikalus pasisakytų Marijai, kad pasigydytų ir būtų sušelpti. Čia vyksta turgai, kurių metu žmonės ne tik apsirūpina reikmenimis, bet spaudos draudimo metu įsigydavo ir elementorių ir knygų. Lankosi čia ir turistai, grožėdamiesi Šiluvos apylinkėmis, nes iš jos aukštumų, kurios, anot Maironio, miškais lyg rūtomis žaliuoja, išplaukia keli upeliai, o ir pati Šiluva yra reikšmingų vieškelių mazge.

Šiluvos vietovėje, kuri anksčiau buvo vadinama Būda, kaip iškasenos rodo, žmonių gyventa jau III-IV amž. Pats būdos vardas rodo, kad čia pirmiausia kūrėsi miško darbininkai, iš kurių namelių vėliau išaugo kaimas. Šią srityti Vytautas dovanojo Gedgaudui, kuris čia įkūrė dvarą ir 1457 m. padarė užrašus ir pastatė bažnyčią. Įsteigimo dokumente jis savo dvarą vadina Šilas arba Būda. Kai Šiluva išgarsėjo, ilgainiui jos vardas buvo sulenkintas ir imta vadinti Szydlowa. Aplink bažnyčią pastatyti namai davė pradžią miesteliui.

Miestelis apie 100 m. priklausė bažnyčiai, kuri garsėjo Marijos gimimo atlaidais. Į tuos atlaidus dar 1551 m. vykdavo Ragainės protestantiškai parapijai prirašyti katalikai. Dvaro ponams tapus gana anksti protestantais, dar prieš 1569 m. buvo pastatyta koplyčia Zbaruose. Kai protestantai ponai bažnyčios turtus atėmė ir pačią bažnyčią nugriovė, tada miestelis suskurdo, ir Zbarai pradėta vadinti Šiluva. Čia buvo įkurta kalvinų mokykla pastoriams ir katekistams ruošti, ir Šiluva tapo reikšmingu kalvinų židiniu, kartais čia būdavo šaukiami net jų sinodai.

Kun. St. Yla mano, kad pirmoji Šiluvos katalikų bažnyčia buvo pastatyta ketveriems metams praslinkus nuo užrašų padarymo. Bažnyčią, pasak jo, Gedgaudas pastatęs mūrinę, kaip tai liudija atkasti pamatai. Po Gedgaudo gi mirties Šiluvą paveldėjo jo žmona Milaknė Kęsgailaitė, o kadangi Gedgaudai neturėjo įpėdinių, tai jų turtus paveldėjo Gedgaudienės broliai Kęsgailos. Tada Šiluva su Šilo dvaru ir Pašakarnio dvareliu, iš kurio Gedgaudas bažnyčiai buvo užrašęs dešimtinę, atiteko Mykolui Kęsgailai, kuris Pašakarnio dvarelį užrašė bažnyčiai.

Mykolo Kęsgailos duktė Barbora, ištekėdama už Andriaus Zavišos, sau kraičio gavo Šiluvą, dėl to ji atiteko Zavišai. Tai ir visi Šiluvos savininkai arba bažnyčios patronai katalikai prieš protestantizmo įsigalėjimą.

Šiluva protestantizmo audrose

Andriui Zavišai mirus, pradėjo keistis ir Šiluvos padėtis, nes Livonijoje ir Prūsijoje įsigalėjęs liuteranizmas greitai persimetė ir į Žemaitiją, pasiekdamas ir Šiluvą. Autoriaus manymu, Jonas Zavi-ša jau 1532 m., tapęs liuteronu, atėmė dalį Šiluvos žemių ir 1533 m. Zbaruose pastatė pirmąją protestantų bažnytėlę. Nežiūrint to, katalikų kunigas Šiluvoje išsilaikė iki 1551 m., bet, ir kunigui pasitraukus, bažnyčia dar tebestovėjo.

Iš Jono Zavišos Šiluvą perėmė jo brolis Merkelis, kuris, metęs Liuterio mokslą, tapo kalvinu ir Zbarų bažnytėlę perleido kalvinams. Vėliau Merkelis Zaviša Šiluvą perleido savo pusbroliui taip pat Merkeliui Šemetai, kuris laikomas Žemaitijos kalvinistų apaštalu. "Jis Žemaičių žemėje įvedęs Dievo žodį, apvalytą nuo žmogiškųjų priedų". Jis atstatė ir apleistą Šiluvos kalvinų bažnytėlę.

Šemetos laikais buvo pasiruošta steigti ir minėtą mokyklą — alumnatą kalvinistų pastoriams ruošti. Esą Šemeta paskyręs atitinkamo turto iš savo žemių tam tikslui. Sakoma, neva jis prikalbėjęs ir katalikų kunigą Joną Habulką pereiti į kalvinus, bet tai nepatvirtinta.

Merkeliui Šemetai 1569 m. mirus ,Šiluvą paveldėjo jo sūnus Vaclovas, o vėliau jo sesers vyras, Vaitiekus Bilevičius. Jie abu tęsė kalvinistiškąją misiją. Šemetos Šiluvą valdė tik užstato teisėmis, dėl to, kai į katalikų tikėjimą grįžo savininko sūnus Andrius Zaviša, Sofija Vnučkienė, gelbėdama kalvinistų padėtį, nupirko Šiluvą, kuri jos pastangomis buvo paversta kalvinų centru.

Ji 1591 m. nupirko Šiluvos dvarą su miesteliu ir bažnytiniais pavaldiniais, su klebonija ir Pašakarnio dvareliu, priklausančiu Šiluvos klebonijai. Visą šį kitados buvusį Šiluvos bažnyčios turtą Vnučkienė perleido kalvinistams, įrašydama įspėjimą, kad į tą turtą niekas nedrįstų kėsintis, ypač kad to nedrįstų daryti "Romos sektos dvasininkija ar to paties pamaldumo pasauliečiai".

Darydama šią fundaciją, Vnučkienė patvarkė ir nustatė, "kad prie evangelikų bendruomenės būtų mokykla auklėti Dievo žodžio tarnams, nes tam tikslui ši Šiluvos bendruomenė jau seniai buvo įkurta, dėl to aš šiuo raštu siekiu to paties. Mokykloje turi būti trys mokytojai, aprūpinti išlaikymu ir algomis. Prie bakalaurų turi būti priimti neturtingi šlėktų luomo vaikai, kurių tėvai neįstengia leisti į mokslą, kad tik būtų evangelikų tikybos arba pamokslininkų vaikai. Tie mokiniai, kai subręs, turės būti pamokslininkais arba mokyklų mokytojais". Ši mokykla buvo antroji aukštesnioji kalvinų mokykla po Vilniaus. Ją vizituodavo sinodo skirti vizitatoriai.

Sofija Vnučkienė pasirūpino ir naujos kalvinų bažnyčios statyba. Šiam reikalui ji paskyrė 500 kapų lietuviškų auksinų. Tada mūrinė bažnyčia buvo pastatyta ne Šiluvoje, bet už pusantro kilometro nuo senosios kalvinistų bažnytėlės, dvaro žemėje. Prie jos turėjo būti ir mokykla su prieglauda 4 seneliams. Autoriaus

(Nukelta į 2 psl.)

Vytautas Kašuba — **Šiluvos Madona (bronza)**
Skulptūra Maizville, Pa., lietuvių bažnyčios frontono dešiniajame kampe.
Nuotr. V. Maželio

ŠILUVOS PAKELĖJE

KAZYS BRADŪNAS

ŠVENTOJI KELIONĖ

Atsisėdu Šiluvos pakelėje
Į dulkėtą, sausą žolę.
Kyla juodas debesėlis...

Ir laimingas klausaus
Dievo balso šiluos,
Ir sausoji žolė
Klausydamos drėksta.
Saulelė raudona,
Vakaras netoli...

Tada atsikeliu
Ir einu į miestelį.
Galvoju tik apie duoną
Ir šaltą šulinio vandenį.

ŠILUVA

Liturginių rūbų skrynios
Užkastos žemėje.
Užkasta žemėje
Duona ir vynas.

Bažnyčios dirvoje
Auga ramunės.
Ant pilkojo akmenio
Groja piemuo
Apsireiškimo melodiją.

Maitinkimės, broliai,
Džiūstančio grūdo luobu,
Džiūstančio grūdo luobu,
Branduolio kartumu.

Šiluva susilaukė savo istorijos

(Atkelta iš 1 psl.)

nuomone, statant šią bažnyčią, buvo nugriauta Šiluvos katalikų bažnyčia, ir jos medžiaga panaudota šios kalvinistų bažnyčios statybai.

Vnučkienė rūpinosi kalvinizmą skleisti ir liaudyje, dėl to ji pasirūpino lietuviškai išleisti pamokslų rinkinį *Postila Litewska* ir lietuvišką katekizmą. Šiais dviem leidiniais kalvinai bandė atsverti katalikų išleistą katekizmą ir postilę.

Šiluvos katalikų atsigavimas

Katalikų Bažnyčion sugrįžus daugeliui didikų, pradėta rūpintis ir užgrobtų bažnyčių bei jų turtų atgavimu. Žemaičių vyskupijoj tuo uoliai rūpinosi vysk. M. Giedraitis. Šiluvos turtams atgauti jis paskyrė kan. Kazakevičių. Vnučkienės raštu, kur pasakyta, kad ši vieta iš seniau reformuota ir apvalyta nuo "Romos stabmeldystės". Bet to neužteko bylai laimėti. Tik, kai dokumentai buvo rasti, (kurie kitados buvo pakasti žemėje), nuo 1612 m. bylą vesti žymiai palengvėjo. Ir galiausiai ji buvo laimėta. Vilniaus tribunolo 1622 m. liepos 22 d. sprendimu Šiluvos turtai turėjo būti sugrąžinti katalikams.

Kalvinai nenorėjo jų atiduoti, dėl to katalikai jėga norėjo užimti priteistas žemes. Įvyko muštynės, bet kalvinistai, sumušę katalikus, turtus ir toliau sau pasilaikė. Tada kan. Kazakevičius kreipėsi į tribunolą ir prašė sudaryti komisiją katalikų turtui grąžinti ir nuostoliams apskaičiuoti. Kai tai padaryti buvo atidėliojama, tai vysk. St. Kiška kreipėsi tuo reikalu į karalių. Komisija buvo sudaryta, kuri sugrąžino miestelio žemę (2 valakus ir 14 margų), iš Pašakarnio dvarelio 6,5 valakus ir 4 kaimų žemes 38 valakus. Viso tada atgautos žemės plotas buvo 46 valakai, 16 margų ir 12 prentų. Ta pačia proga buvo sugrąžintas ir didysis bažnyčios varpas, o už kitus pražudytus ar sunaikintus bažnyčios daiktus kalvinistai sumokėjo 3,000 auksinų ir dar pridėjo 16 valakų žemės.

Laimėjus bylą, katalikai Šiluvoje pradėjo atsigauti, o kalvinistai silpnėti. Klebonu buvo paskirtas kan. Kazakevičius, kuris, pasak autoriaus, 1625 m. pastatė medinę bažnyčią ir atnaujino Šilinių atlaidus, į kuriuos gausiai plaukdavo maldininkai, nes per juos jau 1629 m. buvo išdalyta 11,000 komunikantų.

Kalvinistai, grąžinę katalikams užgrobtus turtus, dar nenuleido rankų. Šiluvoje bent iki 1637 m. veikė jų seminarija, kuri išauklėjo lietuviškai susipratusių pastorių kartą, paruošusių ir išleidusių *Knyga Nobažnystes*, vertusių Šv. Raštą ir sakiusių lietuviškus pamokslus.

Augant katalikų skaičiui ir gausėjant maldininkams, kan. Kazakevičiaus statytoji bažnyčia buvo jau per maža, dėl to jis 1641 m. pastatė didesnę, taip pat medinę. Vėliau prie jos buvo įsteigtos dvi altarijos ir mokykla, o pats klebonas kan. Kazakevičius pakeltas Žemaičių sufraganu vyskupu. Jis mirė 1646 m. ir buvo palaidotas Varnių katedroje.

Po jo mirties Šiluvos klebonu buvo paskirtas kan. Mikalojus Sveikauskas. Jis užbaigė bažnyčios statybą ir pasirūpino jos konsekracija (1651). Be to, jis savo ranka įrašė Šiluvos fundacijos aktus į vyskupijos dokumentų rinkinį, vadinamą Babinowskio kodeksu. Vysk. A. Tiškevičius jį, kaip Šiluvos kleboną, pakėlė prepozitu. Jis sugalvojo jėga atsiimti iš vietos kalvinistų "ginčijamas žemes", kurios buvo šalia koplyčios ir katalikų kapų. Jis pasiuntė vikarą kun. Sierniauską su ponu Simanavičium ir būriu žmonių atsiimti minėtos žemės. Kalvinų pastorius, surinkęs savo žmones ir juos apginklavęs, įsakė nuvyti kan. Sveikausko žmones. Įvyko muštynės — susišaudymas, kurių metu kalvinistai sužeidė kun. Sierniauską ir peršovė koplyčioje kabojusį kryžių. Tada vyskupas Pacas už kryžiaus išniekinimą padavė bylą aukščiausiam teismui Varšuvoje, kuris po ilgo svarstymo tris kalvinistus ir pamokslininką nuteisė mirti ir kalvinistams įsakė Žemaičių vyskupui Pacui ir jo kapitulai sumokėti 12,000 auksinų pabaudą. Mirties bausmės buvo išvengta abipusiu susitaikymu.

Dar ir vėlesniais laikais Šiluvos katalikai daug turėjo kentėti nuo protestantų, vidaus karų, švedų ir rusų invazijos ir okupacijos, bado ir maro. Nežiūrint visų šių nelaimių, Šiluva garsėjo visoje Lietuvoje, kaip Marijos šventovė, net iki mūsų dienų.

Baigiamosios pastabos

Sutrauktai atpasakojus Šiluvos istoriją, reikia pasakyti, kad didesnė knygos pusė, kaip pradžioje pastebėjau, pašvęsta ne tik Žemaitijos, bet ir plačiosios Lietuvos didikų geneologijai nušviesti. Tai patį veikalą daro gana nuobodų skaityti, ypač tiems, kurie tokiais dalykais nesidomi. Be to, daug vietos skirta, sakyčiau, ne vien Žemaitijos, bet ir plačiosios Lietuvos reformacijai, geriau pseudoreformacijai nušviesti. Tiesa, pats autorius matė, kad savo parašytos studijos negali pavadinti *Šiluvos istorija*, todėl davė jai vardą "Šiluva Žemaičių istorijoje". Tačiau, atidžiai skaitydami, pastebime, kad tema yra daug platesnė.

Savaime kyla klausimas: kodėl autorius taip plačiai nagrinėja šalutinius dalykus? Į šį klausimą teisingai galėtų atsakyti tik pats autorius. Man, kaip šaltinių tyrinėtojui, atrodo, kad autorius užsidegęs noru parašyti kiek galint platesnę Šiluvos šventovės istoriją ir, nežiūrint jo didelių pastangų, suradęs tik labai mažai Šiluvą liečiančios medžiagos, nagrinėjo ir tai, kas net labai tolimai, jo manymu, rišosi su Šiluva, ar kad ir labai tolimai veikė ar galėjo veikti viešąjį ar konfesinį Šiluvos gyvenimą.

Iš kitos pusės, autorius įdėjo labai daug darbo, surinko labai daug istorinės medžiagos, įnešė daug šviesos į kai kuriuos tamsius mūsų tautos ir Bažnyčios istorijos kampelius, bei ano meto žmonių religines, socialines ir tautines nuotaikas. Labai išryškino iki šiol mesto kaltinimo dvasininkijai dėl *lenkomanijos* antrąją pusę, atidengdamas tiek katalikų, tiek protestantų kunigų rūpestį ir pastangas skelbti Dievo žodį *lietuviškai*. Dėl kai kurių metodinių trūkumų negalima nuvertinti taip vertingos ir svarios studijos. Nežiūrint to, lauktume, kad autorius antroje dalyje labiau išryškintų Šiluvos šventovės reikšmę lietuvių tautai ir mūsų tautiečių savo žemės Motinai Marijai Šiluvoje kultą.

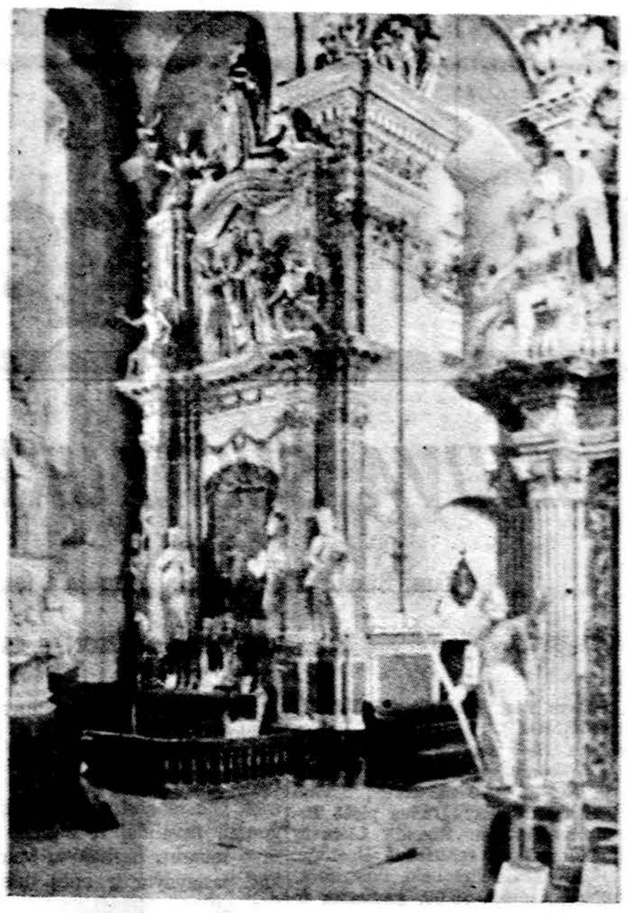

Šv Šeimynos altorius Šiluvos bažnyčioje

AR VERTA SKŲSTIS?

Tai vieni, tai kiti laisvojo pasaulio lietuvių veiklos metai lieka mūsų atmintyje kaip išskirtiniai, besipuošia kokiu nors dideliu kultūrinio bei visuomeninio pobūdžio įvykiu. Tai vis metai, kuriuose randami viso lietuviškojo jaunimo kongresai, dainų ar šokių šventės, Pasaulio lietuvių bendruomenės seimai, Donelaičio ar Maironio jubiliejai, mokslo ir kūrybos simpoziumai ir pan.

Koks gi išskirtinis šių metų akcentas? Neabejojame, kad tokie akcentai yra net du: Ateitininkų Federacijos aštuntasis jubiliejinis kongresas rugsėjo 4-7 d. Chicagoje ir Lietuvių katalikų mokslo akademijos taipgi aštuntasis suvažiavimas rugsėjo 1-6 d. Toronte, Kanadoje. Nereikia nė aiškinti, kad abu šie įvykiai savo reikšmingumu, savo platumu, savo visu istoriniu ir dabarties kontekstu toli gražu jau neišsitenka vien tik organizuotos ir kūrybingai nusiteikusios mūsų katalikiškosios visuomenės rėmuose. Visu savo moksliniu, visuomeniniu ir aplamai kūrybiniu užmoju tiek ateitininkija, tiek Lietuvių katalikų mokslo akademija yra jau visos lietuvių tautos turtas, jos neatskiriamoji dalis darbingų dešimtmečių bėgyje. Šituo įsitikinti, užtenka tik pažvelgti į Ateitininkijos 60 metų istoriją ir į visas tas šakoto darbo sritis, kuriose ateitininkai dirbo ir kūrė. Nemažiau savo srityje padaryta ir Lietuvių katalikų mokslo akademijos, kurios mokslinei veiklai ir jos leidžiamiems tomams lig šiol nieko kito lygaus išeivijoje nebeturime.

Kaip matome, žvilgterėję į Kongreso ir Suvažiavimo datas, jos kone diena dienon sutampa. Dėl tų abiejų įvykių bendros datos tenka matyti ir tam tikro pečiais trukčiojimo, tenka išgirsti tam tikro nustebimo, net tam tikro savuotėje pasiskaltinimo.

Tą klausimą paliečia ir Lietuvių katalikų mokslo akademijos pirmininkas **prof. kun. A. Liuima, S.J.** **"Tėviškės Žiburių" birželio 25 d.** laidoj Akademijos veiklos ir jos suvažiavimo reikalu duotame laikraščiui pasikalbėjime. Be kitų, Pirmininkui ten redakcijos yra pateiktas ir šitoks klausimas

"Beveik tuo pačiu metu Ateitininkų Federacija šaukia savo kongresą Chicagoje. Kodėl nebuvo galima išvengti šio chronologinio sutapimo? Juk dalis tų pačių asmenų dalyvauja abiejuose sąjūdžiuose."

Į klustelėjimą kun. prof. A. Liuima atsako taip:

"Savaime aišku, kad rengimas tuo pat metu ir Akademijos suvažiavimo, ir Ateitininkų Federacijos kongreso nėra pageidautinas. Klausiate apie sutapimo išvengimą. Buvo bandyta, tačiau tie bandymai rezultatų nedavė. To priežastis: Ateitininkų Federacija pradėjo savo kongresą rengti tada, kai Akademijos suvažiavimas savo visumoje jau buvo paruoštas — sudarytos sekcijos, surasti joms vadovai ir pakviesti paskaitininkai. Reikia pabrėžti, kad suvažiavimo ir kongreso paruošimas yra labai skirtingas. Užtenka tik pažvelgti į abiejų parengimų programą. Kongreso programą, kurioje tik dvi tėra paskaitos ir simpoziumas, galima paruošti per pusmetį, na, daugiausia per metus, kai tuo tarpu suorganizuoti keturių dešimčių mokslinių paskaitų ciklui reikia daug daugiau laiko. Visi profesoriai turi savo darbą, įsipareigojimus, dalyvauja tarptautiniuose kongresuose. Jie turi turėti laiko savo pažadėtai studijai gerai paruošti. Ilgametė patirtis moko, kad būtina iš anksto pradėti ruošti Akademijos suvažiavimą. Todėl vos pasibaigus Akademijos suvažiavimui 1967 m. Vokietijoje, jau tų pačių metų rudenį buvo apsispręsta centro valdybos už Torontą, susitarta su Akademijos Toronto židinio pirm. dr. Juozu Sungaila ir pradėti paruošiamieji darbai: susirašinėjimas dėl pagrindinės suvažiavimo temos, dėl atskirų sekcijų vadovų, dėl suvažiavimo laiko. Šis didelis organizacinis, nors išorėje mažai pastebimas, darbas jau buvo didžiumoje atliktas, paskaitininkai pakviesti ir pradėję rengti savo pasirinktas paskaitas, kai Ateitininkų Federacija pasirinko savo kongresui mūsų žymiai anksčiau pasirinktą datą. Akademija pakeisti suvažiavimo datos negalėjo. Pakeisti suvažiavimo datą, būtų reiškę sunaikinti su tiek vargo ir energijos paruoštą darbą ir jį pradėti iš naujo. Be to, daugumas profesorių, kurie buvo užsikę skaityti paskaitas šią datą, nebūtų galėję jų skaityti kitu laiku, nes jau buvo įsipareigoję kitur. Buvo bandyta perkelti ir Akademijos suvažiavimą į Chicagą, bet nepavyko — nerasta pritarimo čikagiečių židinyje tai minčiai. Be to, jai nepritarė ir kiti Akademijos nariai."

Akademijos Pirmininko aiškinime dėl tokio datų sutapimo jaučiamai skamba lyg ir nepasitenkinimo, gal net kiek ir ateitininkų pakaltinimo gaidelė. Žinoma, šitokių suvažiavimų ir kongresų planavimuos bei jų derinimuos tobulumui ribų nėra. Bet ar verta būtų dėl to šiemetinio datos sutapimo labai jau skųstis, juo labiau ką nors pakaltinti? Pirmininkas savo atsakyme taria, kad "Ateitininkų Federacija pradėjo savo kongresą rengti tada, kai Akademijos suvažiavimas savo visumoje jau buvo paruoštas". Į tai ateitininkai galėtų linksmai atsakyti, kad jų 60 metų jubiliejinis kongresas jau buvo pramatytas ir datuotas 1910 metais, kada buvo įkurti ateitininkai.

Kiek teko iš Kongreso rengėjų sužinoti, buvo labai ieškoma Kongresui datos, kuri nesutaptų su Akademijos suvažiavimo dienomis. Tačiau nebuvo taip lengva rasti kitus, išskirtinėmis šventėmis pažymėtus, savaitgalius, kuriuose Kongresas galėtų įvykti. Vis buvo randamos nenugalimos kliūtys vietos ir laiko atžvilgiu, vis išlįsdavo nepakeliami kongreso dalyviams darbų, atostogų, egzaminų universitetuos ir kt. nepatogumai. O šitaip reikalams klostantis, vargu ar jau buvo būtina dėl Akademijos suvažiavimo atsisakyti šiemetinio, ypač dar tokio jubiliejinio ateitininkijos kongreso?

Tegu dabar ir įvyks tuo pačiu metu abu šie didieji 1970 metų akcentai. Bet ar dėl to reikėtų čia mums labai liūdėti? Ansiptol. Atvirkščiai, reikėtų kone didžiuotis, kad organizuota ir kūrybinga mūsų visuomenės katalikiškoji dalis yra tokia gausi, tokia savo užmojuos potenciali, kad tuo pačiu metu sugeba suorganizuoti net du tokius svarbius ir turiningus įvykius, kad abiejuose dalyvių netrūksta, kad pakanka ir prelegentų ir menininkų — kūrėjų, kad vienur ir kitur išeinama į dideles ir viešas auditorijas ir pirmaeiles koncertų sales. O visa tai liudija, kad sąmoninga mūsų katalikiškoji visuomenė nėra tik kokia nežymi visos lietuviškosios išeivijos mažuma, susirenkanti vien siaurame ratelyje kur nors provincijos užkampy vienai ar antrai dienai, bet yra pati didžiausia ir pati kūrybingiausia gyvosios lietuviškosios išeivijos dalis, pajėgianti tuo pačiu laiku sujudinti ir Chicagą ir Torontą.

kz. br.

KRONIKA

● **Dėmesys Lietuvos Bažnyčios istorijai ir Lietuvoje veikusioms vienuolijoms.** Istorikas kunigas Viktoras Gidžiūnas, OFM viename laiške mūsų redakcijai rašo: "Noriu pirmiausia atiduoti savo pyliavą apie Lietuvos vienuolijas Encyclopedia Lituanica. Jų nėra niekas iki šiol studijavęs. Esu jau, kiek dabar galima, aprašęs 17 iš 27 Lietuvoje veikusių vyrų vienuolijų. Jas pamažu atspausdins LKM Akademijos metraštis. Pranciškonų istoriją lotyniškai esu atsikasęs ir atspausdinęs iki XVII amž. XV ir XVI amž. santrauka atsispausdino šiais metais ir Aidai. Dokumentuotą Lietuvos Bažnyčios istoriją irgi esu parašęs iki protestantizmo. Jei šiems darbams mano gyvenimo užteks, būsiu Dievui dėkingas".

.. ● **Antroji Baltistikos konferencija** įvyks š. m. lapkričio mėn. 26-29 d. San Jose State College, San Jose mieste, Kalifornijoj. Kaip žinome, pirmoji Baltistikos konferencija įvyko užpernai Marylando universitete ir praėjo labai sėkmingai. Ta proga buvo įsteigta Draugija baltistikos studijoms remti (Association for the Advancement of Baltic Studies), kuri dabar ir ruošia antrąją Baltistikos konferenciją.

Šia prasme baltistika apima trijų Pabaltijo tautų bei kraštų tyrinėjimą visais atžvilgiais. Į konferencijos programą įeina pranešimai ir paskaitos iš Pabaltijo tautų istorijos, kultūros, literatūros, lingvistikos, folkloro, meno ir mokslo. Konferencijos rengėjai kviečia visus susidomėjusius ir prijaučiančius kuo gausiausiai konferencijoje dalyvauti, nes būsimoji konferencija bus reta proga supažindinti mokslo pasaulį su lietuvių, estų ir latvių kultūra bei siekimais.

tel. ofiso HE 4-5849. rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm. ketv. 1-4 vakare 7-9 antr., penkt 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus

Dr. Ant. Rudoko kabinetą perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirmad. ir ketv. 1—4 ir 7—9; antrad. ir penkt. tad. 10-4; šeštad. 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960
DR. E. OECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akušerija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų-rezid. — PRospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKLA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val vak. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1—4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Ofiso ir buto tel. OLympic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

DR. ALG. KAVALIŪNAS
5540 S. Pulaski Rd.
VIDAUS LIGŲ IR KRAUJO SPECIALYBĖ
Valandos pagal susitarimą
Skambint 585-2525
Telef. veikia 24 val.

Tel. — REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvis gydytojas)
3925 W. 59 Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12 - 4 val. p. p., 6 - 8 val. vak., šeštad. 12 - 2 val. p. p., trečiad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KŪDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6—8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p.p., šeštad. 11 val. ryto iki 2 val. p.p.
Ofiso telef. RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

Tel. ofiso ir buto OLympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak. išskyrus trečiadienius
Šeštadieniais 12 iki 4 popiet.
Atostogose iki rugpiūčio 2 d. Skubiam reikalui esant kreiptis į dr. F. Kauną.

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HEmlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773. Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Priima tik susitarus
Valandos pirmad., ketv. 6—8 val. antrad. 2—4 val.

Ofiso HE 4-1818 REZ. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Pirm. ir penkt. 2 — 8 p. p.
Antrad. ir ketv. 9 — 11 v. r.
ir 4—8 p. p. Šeštad. 9 v. r. iki 12 d.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
5159 South Damen Avenue
Valandos tik pagal susitarimą
Trečiadieniais uždaryta

Telef. — 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 South Kedzie Avenue
Val., pirmad. antrad., ketvirtad. ir penktad. 8 v r. iki 9 v v. Treč. ir šeštad. 8 v. r. iki 8 v. popiet.

DR. ŽIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Tel. 737-2290: ofiso ir rezidencijos
Priima ligonius tiktai susitarus — (By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
Inkstų, Pūslės ir Prostato Chirurgija
Ofisas 2454 W. 71st Street
Val.: anrad. nuo 2 - 5 popiet, ketvirtad. nuo 6 - 8 vakaro.
Ofiso tel. 776-2880; Rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. GRovelhill 6-0617
Valandos: pirm. ir ket. nuo 12 val. iki 2 val. p.p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.; antr. ir penkt nuo 12 iki 2 val. p.p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Telefonas 925-8296
Valandos: 2—8 v. v., penktad. 10—12 v. r., 2-8 v. vak. Šeštad. 1-4 v. vakaro. Sekmad. ir trečiad. uždaryta
Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštad. 2—4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. Tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Priimėnėja ligonius tik susitarus
Val. 2—4 p. p. ir 6—8 val. vak. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Tel. PRospect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VAŠKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6648 South Albany Avenue
Val.: pirm., antrad., ketv. 6—8 val. vak., penkt. ir šeštad. 2—4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 South Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141 Namų 636-4850
Val.: pirmad., antrad. penktad. 1-4 ir 6-8 v. v. ketvirt. 6-8 v. vakaro
Šeštadieniais 11-1 val. popiet.

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10—12 val. ir 7—9 v. vak. Šeštadieniais 10—1 val. Trečiad. uždaryta. Ligoniai priimami susitarus
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WAlbrook 5-5076

Rezid. Telef. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Priima ligonius pagal susitarimą, jei neatsiliepia, skambinti 374-3012

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-čios ir California
Val.: kasdien nuo 6—8 val. vak. Šeštadieniais 2—4 val.
Trečiad. ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapumo Takų Chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

Perskaitę "Draugą", duokite jį kitiems pasiskaityti.

EILĖS, LINKINČIOS LINKSMO SAVAITGALIO

Rimo Vėžio "Raidės laiko griaučiuose"

LEONAS GALINIS

Rimas Vėžys, RAIDĖS LAIKO GRIAUČIUOSE. Išleido Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas 1969 m. Chicagoje. Apšankas Vytauto Virkau. Knyga įrišta į drobės viršelius. 96 psl., kaina $4.00 gaunama ir "Drauge".

*

Prieš kiek laiko jau miręs dramaturgas Stasys Laucius savo veikalo "Ponios Žydrienės bendrabutis" veikėjo lūpomis barė besityčiojantį iš poeto asmenį, girdi, tu nesityčiok iš poeto, jeigu ne poetai, iš kur mes žinotume, kad žemėje yra visokių žolelių, gėlelių, ramunėlių ir dobilėlių. Panašiai iš ramunėlinės poezijos tyčiojosi ir poetas K. Binkis, nors, tiesa pasakius, jis pats daugiau išliko su savo gėlėmis ir lelijų žiedais, negu su mėnuliu, "pažabotu elektros vielom."

Šiuo kukliu įvadu norėjau priminti, kad jau daug anksčiau buvo poetų, kurie laužė tradicinės ir romantinės poezijos formos įvaizdžius, siekdami netikėto ir sukrečiančio vaizdo, kartais nežmoniško, bet kitoniško.

Taigi mums, bent šiuo laiku neįprastų **Rimo Vėžio** eilių rinkinys **"Raidės laiko griaučiuose"** nėra savo užmojais labai netikėtas ir naujas, tačiau tam tikra prasme eilės originalios, jose nėra banalybių, nėra nukartotų vaizdų, nuobodžių ir daug kartų girdėtų posmų ir sakinių. Žodžiu, nėra to, iš ko tyčiojasi Lauciaus dramos veikėjas ir kai kurie prieš keturias dešimtis metų rašę lietuviai poetai. Taigi, Rimas Vėžys savo poezija tam tikra prasme naujas ir tam tikra prasme po keliasdešimt metų sugrąžinąs vieną literatūrinį periodą.

Savo poezijoj Rimas Vėžys yra ironiškas, tačiau nepiktas, daugiau nuoširdus, kartais net priartėjąs prie tradicinio vaizdo, bet tik tam, kad paskui galėtų priešpastatyti, sakytume, berniška, visai nesentimentalų vaizdą. Pacituokim visą eilėraštį "Atostogos":

Vasarom
Išvažiuoju
Tolimuosna
Miškuosna
Prisigeriu
Pušų kvapo
Tyro ir šalto
Vandens
Šiaurės pašvaistės spalvų
Ir mėlyno dangaus.

Grįžęs miestan
Vaikštau
Pagiriodamas
Ir žaksiu
Mėlynos padangės
Gabalais.

Tradicinės poezijos mėgėjui gali atrodyti, kad čia ne tik nėra poezijos, bet net ir vaizdas neestetiškas. Tačiau šiose sąmoningai sukapotose eilutėse jaučiama ne tik atostogų, bet ir poatostoginė nuotaika, išreiškiama toli gražu nelabai patraukliu, tačiau vis dėlto veiksmingu prisiminimų vaizdu. Jeigu kas bandytų surašyti šias eilutes proza, kaip daro moderniosios poezijos nemėgėjai, vis tiek toks daug nelaimėtų. Jeigu ir netektume paskirose eilutėse logiškų stabtelėjimų, vis tiek išliktų eilėraščio ritmas.

Tokia antimiesčioniška, sakytume, toli gražu nesaloninė, gruboka, bet vaizdi ir prasminga Vėžio poezija. Bet taipgi tenka konstatuoti, kad kai kas joje atsiliepia iš anų binkinių, ar kaip kitaip juos ten bepavadinsi, jau senesnių laikų. Tiesa, atsiliepia gal ne visai tiksliai, bet šiaip ar taip gerokai kažką primena savo poetiniu prie dalyko priėjimu ir vaizdu. Kad nebūtume apkaltinti, jeigu jau ne bloga valia, tai bent neapsižiūrėjimu, pacituokime, kad ir šį J. Tysliavos posmelį:

Mėnuo — degantis pentinas.
Andromeda — skrybėlė.
Ką Sietynas
Apsvaigino,
Tą Aušrinė pamylės.

Tiesa, čia šiek tiek lyg ir drąsos trūksta, bet toks Salys Šemerys štai eiliuoja jau drąsiau, jau daug artimiau šiems laikams:

Lekuojanti merga jūra
Dairos. Mąsto
Vandenyno tyruos
Žiūri vyro
Apsisukt
su visu
Aistrumu.
Išvydo
Alsuojantį vėją.

Nenorėdami būti įkyrūs, nebecituosime tų prieš 40 metų rašytų posmų daugiau. Tačiau ten apsčiai panašių posmų ir Juozėno "Klumpėse asfalte" ir Salio Šemerio "Granata krūtinėj" (19-24 m.) ir Šimkaus "Pasakos iš cemento" ir Railos "Barbaras rėkia" ir Babrausko "Eilėraščių krautuvėj" ir dar visoj eilėj kitų poetų rinkinių, kurie mūsų literatūroj vis dėlto kaip ir nebeišliko. Tačiau šiandien, po keliasdešimt metų, lietuvių literatūroj R. Vėžys yra beveik vienas, ir tai jau labai malonu. Be abejo, kitų tautų poezijoj tokios poilsinės poezijos yra gana gausu ir šiais laikais. Ji ir dabar dar ir lietuviuose yra kaip druska prie daugelio blyškių ar nukartotų vaizdų. Ir jei kas paklaustų, ar tokia kaip Rimo Vėžio poezija reikalinga, pasakytume taip, ji netikėto vaizdo, bet dar ir patyčinę prasmę turinti, o ne vien tik estetikai skirta poezija. Tai gali paliudyti ištisas eilėraštis: "Mitas, eilėraštis ar pasakėčia":

Tartum Sizifas
stumiu,
ridenu
akmenį kalnan
ne visai
vardan absurdo,
bet stumiu,
ridenu
akmenį kalnan
vardan vilties,
besijuokdamas:
nes kaip kitaip,
be akmens,
lokys
užmuš musę
ant mano kaktos?

Taip aiškiai ir akivaizdžiai poetas tyčiojasi iš savo beprasmiško darbo, kad jį ištiktų dar beprasmiškesnė pabaiga. Baigiant galima pastebėti, kad rinkinys yra padalintas į ketvertą skyrių: "Nesąmonių galerijoj", "Kelionės ir svajonės", "Karnavalas" ir "Apnuoginti žodžiai". Tai gali būti įdomu norinčiam atspėti, ko daugiau toje knygoje yra. Viename eilėraštyje poetas linki "Linksmo savaitgalio ir laimingo pirmadienio". Tos eilutės kaip tik ir labiausia reprezentuoja visą knygą, kurią galima laikyti linksmo savaitgalio linkinčių eilių rinkiniu. O kas yra linksma ir prasminga, tas negali būti nevertinga.

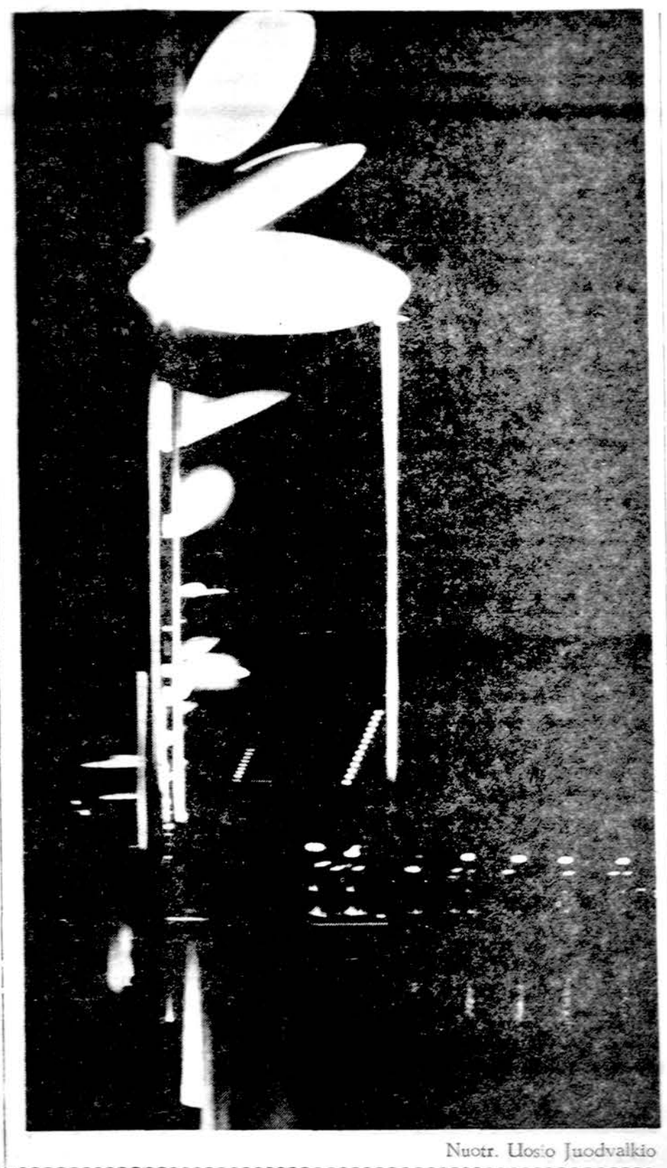

Nuotr. Uosio Juodvalkio

RIMAS VĖŽYS

Rimas Vėžys

KAI TU ATPLAUKI

Tu vis atplauki
mano ežeran
naktimis
kartais dienomis
tavo plaukai
juodais voratinkliais
driekiasi
ant balto
paežerės smėlio
tavo žvilgsnis
klysta pro mane
į tolumas
į ežero galą
gal būt
dar toliau
tavo akių mėlynumas
platėja
susilieja su ežeru
galutinai išnyksta
tik ežeras ir aš
tyvuliuojam
dar mėlynesni...

STRUKTŪROS

Aną naktį
krito žodžiai
iš tavo lūpų.
Aš atsiklaupęs
rinkau juos
nuo violetinių grindų,
dėsčiau
ant stalo
it spalvingas
alfabeto kaladėles,
norėdamas,
įskaityti ką pasakei.
Bet tu,
pasirodo,
ne lietuviškomis
kaladėlėmis kalbėjai..

GĖLIŲ VAIKAI

Gėlių vaikai,
jūs vaikštot
basi
miesto gatvėse,
pabėgėliai
iš vieno
gyvenamo
zoologijos sodo
į kitą,
gėlių vaikai,
jūs vaikštot
purvini,
apšepę
miesto gatvėse
ir visuomet
su gėlėmis
rankose,
nes jūs
gėlių vaikai,
kaip gėlės švelnūs,
jūs vaikštot
miesto gatvėse
ir uostot
gėles,
tiktai
ar pagalvojate
kas bus,
kaip gėlės pasijaus
pauostę jus?

BĖDOS

Filosofo klausiu:
ar yra
tolimoje erdvėje
riba už ribos,
jei yra,
kas už jos?

Filosofo klausiu:
jei yra
begalybė,
ar nėra antros,
prileiskim,
didžiulės ar mažos?

Filosofo klausiu:
jei
bėda ne bėda,
tai sulaukus kitos,
ar dvi bėdos
bus pusė bėdos?

Filosofas taria:
į du pirmus
galu atsakyt
be gėdos,
gi į trečią —
kas tau bėdos.

VĖLIAU, GERAI MAŽYTE?

Mano mirtis
Sėdėjo
Ant šūpynės,
Apsirengusi
Visai ružavai,
Mojuodama
Mažu pirščiuku,
Sakydama:
Dalyvauk, Tėvai.
Linguodama
Koketiškai galvą
Apipintą Sekminių vainiku
(sterva, galvojau)
Šypsodamasi
Pilkom akim,
Atvėrusi burną
Pilną baltų dantų.
Kėsindamasi
Man įkąsti.
Nekišau
Savo nagų
Sakydamas:
Vėliau, vėliau
Ateis tas malonumas
A, pupyte?

Iš rinkinio
"Raidės laiko griaučiuose".

Rašytojas laiko tėkmėje

Aloyzo Barono gyvenimo kelią ir kūrybą pasekant

VYTAUTAS VOLERTAS

Yra žmonių, nemėgstančių pa saulio. Kai kurie taip įsimyli namus, kad stogas uždengia akiratį, o tada jau nieko nereiškia diena ir naktis, — aušros ateina nepastebėtos, sutemos krinta nepajaustos. Pasitaiko visuomenininkų, politikų, žvilgsnį tik savuose darbuose paskandinusių. Jiems gali nustoti žemė besisukus, kad tik nesustotų "veikla". Kiti paskęsta kūrybos aistroj, mėgsta raštą, knygą rankose laiko kaip relikviją ir, ją glostydami, nemato, kad potvynis semia slenkstį, — tada aimanos, nusiskundimai, S.O.S.

Tur būt, mažiausiai kenčia paprastos, nesudėtingos struktūros kūrėjas, kuris vengia pertempimų ir gyvenimui renkasi įprastinį kelią. Griovį peršoka; balą aplenkia. Ir netiesa, kad dideli rašytojai ar dailininkai būtinai turi būti pliki, alkani, susitraukę, apžėlę, purvini, bailiai arba nuolatiniam konflikte su visuomene, ją kaltiną aklumu, atsilikimu, minkštaprotiškumu.

Mes taip pat turime Parnasą pažįstančių žmonių, bet nebijančių ir šios purvinos žemės. Tų atsparių, kietasprandžių, drąsių kūrėjų būry yra **Aloyzas Baronas.**

Su A. Baronu kartu nei ganėme, nei mokyklas lankėme, nes esame iš skirtingų Lietuvos kampų. Tremty bendrai neprekiavome nei akmenėliais, nei briliantais. Amerikoje gyvename atokiai. Taigi, nesame "likimo draugai". Tačiau yra tekę keletą kartų netyčiomis susidurti ir pajausti besipinantį ryšį, kuriam niekados nebuvo laiko užsimegzti. Dabar A. Baronui jau perkopus per penkias dešimtis metų, atgal grįžta keli lopeliai iš gražesnių, jau nesnių laikų, apsupa piktomis pagundomis, ir tylėti yra sunku, ypač šiemet, kai rašytojas išleido net dvi naujas savo knygas: novelių rinkinį **"Išdžiūvusi lanka"** ir eiliuotą apsakymą vaikams **"Diena prie ežero".**

Apie keistus laikus

A. Baroną pirmą kartą sutikau tokiais šiandien nesuprantamais laikais, jog net drovu kalbėti. Žmonės pasijuoks, melagiu palaikys.

Tada, 1938 metais beveik visiems rūpėjo kiekviena naujai pasirodžiusi knyga, domino rašytojų asmenybės ir išvaizdos, traukė literatūros vakarai. Visuomenė sekė net moksleivius, periodikoje įterpiančius eilėraštį ar noveliukę. O iš gimnazistų literatūrai visomis doromis nuotaikomis buvo atsidavęs ištisas trečdalis.

Buvau aštuntoje klasėje. Vieną šeštadienį Alytun atvyko būrys rašytojų paskaityti savos kūrybos, o man kažko būtinai prireikė leistis tėviškėn. Išėjau gailėdamasis ir pirmadienio rytą smalsiai klausinėjau artimesnių bičiulių:

— Kaipgi tasai Dovydėnas? Na, o Bradūnas? Tur būt, stambus vyras.

— Dovydėno skrybėlė suvelta. Bradūnas? Kaip čia pasakius. Nedidukas, kaip mes.

Apie Dovydėną, jau garsų, ir apie Bradūną, jaunuoliams gerai pažįstamą iš **"Ateities"**, man taip pasakojo Ambraziejus Jonynas, bendraklasis ir bendrasuolis, šiandien Vilniuje esąs kažkurio lituanistinių mokslų instituto direktoriaus pavaduotojas.

O pavasariop vienoje Marijam polės gimnazijoje buvo suorganizuotas didelis moksleivių literatūros vakaras, kuriam, Alytaus būrelio siunčiami, nuvažiavome net tryse. Išsirengėm rūpestingai: pas draugus pasiskolinom pilkus lietpalčius — nei vienas iš mūsų "literatų" jų neturėjome, o tada anie lietpalčiai buvo neabe jotini sėkmės laidai, — išsivalėm uniformas, išsilyginome kelnes.

Vakare scenoje pasirodė keliasdešimt rašyti bandančių moksleivių, suskridusių iš gana plataus Lietuvos kampo, o kai po visų linksmybių atvykėlius išskirstė nakvynėms, prie mūsų trijų alytiečių prijungė kiek paniurusį pilietį iš Kauno suaugusių gimnazijos, Aloyzą Baroną.

Būdami daugumoje ir savo

Vokietijos Alpėse 1948 metais — antras iš dešinės **Aloyzas Baronas.**

Nuotrauka V. Mažeiko

rankose turėdami galią, ėmėme A. Baroną "mėginti", kandesniu žodžiu patraukdami. Jis nesinervino, nenuogąstavo, nesuskydo, ir mes netrukus liovėmės, — tasai aukštas, truputį palinkęs berniokas užkabinėjimus pavertė niekais, labai vikriai įsijungdamas į bendrą pokalbį. Sumigome tapę neblogais pažįstamais, net adresais pasikeitę.

Tada laiškus rašyti buvo leng viau kaip šiais Korėjos, Vietnamo, arabų ir izraelitų eros laikais. Už tai su A. Baronu, praėjus tam garsiam literatūros vakarui, kelis kartus pasikeitėme gimnazistiškomis filosofijomis. Kai po ilgesnio laiko jį atsitiktinai sutikau universitete, atėjusį mechanikos studijuoti, viens kitą atpažinome ir iš karto ėmėme kalbėti, lyg metų metais būtume kasdien susieidinėję.

Bet ir čia susidūrėme vos keletą kartų, nes A. Baronas kažkur pranyko (dabar jau žinoma: perėjo į filosofijos fakultetą). Jo nesutikdamas, kiek nusiminiau. A. Baronas buvo vienas iš mažo skaičiaus kolegų, su kuriais užsirišdavo keista kalba: ne vien apie braižinius, ne vien apie matematiką, ne vien apie egzaminus ar pasilinksminimus, bet dar ir apie šį bei tą iš kitokio pasaulio. A. Baronas, net paskaitas užsiminęs, naudodavo skirtinges-

(Nukelta į 4 psl.)

Aloyzo Barono gimtasis namas Vabalninke, kuriame darbar gyvena draugas iš plačiosios tėvynės...

Rašytojas laiko tėkmėje

(Atkelta iš 3 pusl.)

nius žodžius, kurie neskambėdavo taip sausai, kaip kitų kalbose. Mane labiausiai traukė jo pomėgis liesti bendresnes, platesnes temas, visus gyvenimo iškeliamus klausimus, apie kuriuos jis turėdavo gana originalias nuomones ir drįsdavo jas tarti.

Tie keli susidūrimai paliko dar vieną įspūdį: tasai vaikinas nebijojo parodyti savo vidaus, nieko neslėpė ir nedailino. Jo laikysena tarsi porino: mane matai, bet ir pats nesidangstyk; jei bus bendrų siekių, liksime bičiuliais; jei esame svetimi, kam stengtis?

Vokietijos stovyklinė era

Vėl praėjo keleri metai. Priduso Antrasis pasaulinis karas, aptilo frontai, kareiviai metė šautuvus lauk. Tik vargas nesiliovė, tik nesibaigė žmonių maišatis. Tada mūsų nemažas skaičius, praėjusios audros kažkaip Vokietijon numestas, blaškėsi po miestų griuvėsius, net nemėgindamas atspėti, kas laukia už vienos ar kelių dienų.

Prisiglaudžiau Kempteno DP stovykloje. Ten sutikau dzūką Cezarį Surdoką, jau patirties turintį žurnalistą, pradėjusį leisti rotatorium spausdintą dienraštinį laikraštėlį, kuriam žinias iš radijo aparato sugaudydavo daugiausia pats redaktorius. Retkarčiais pasirodydavo ir žurnalo pobūdžio "Alguvos baras", užpildytas beveik tik Kemptene gyvenančių, literatūrą ir raštą mėgstančių piliečių. C. Surdokas prisiėmė mane retkarčiais patalkininkauti. Sutarėme, dirbome.

Turiu jau 1945 m. pabaigoje iš Hanau rašytą A. Barono laišką, kuriame aptaria kažkaip jo gautą "Alguvos barą". Jis ir dabar drąsus, pasitikįs, redaguoją humoro leidinėlį "Ožį", kuriąs vaikams eilėraščius.

"Jei karas nebūtų supurvinęs, būtume jau ką nors sulipdę geriau. Na, bet mes dar kalnus nuversim, mes dar marias išbraidysim, ypač jei, kaip Tu sakai, lietuvišką parugę painatysim", rašė jis apie bendrą situaciją. Savo darbų neniekino ir literatūriniais polinkiais pasitikėjo. Štai vėliau, matyt, mano prašytas ką nors prisiųsti "Alguvos barui", mini: "Išrašau trejetą eilėraščių. Gal ir nėra jie geri, bet gal būtų ir gana neblogi, jei nebūtų tematika per šiuos pastaruosius mėnesius pasenusi." Toliau: "Žinai, Vytai, vėl pradėjau reikalo verčiamas vaikams rašyti. Dabar turiu linksmą 64 posmelių (ketureilių) poemėlę, kurią žada visai padoriai spaustuvėj su iliustracijomis iki Velykų išleisti. Žinai, gal kartais ir neišeis. Aš vėliau Tau jos rankraštį nusiųsiu paskaityti." O dar vėliau: "Žinai, Vytai, atėjo daug kilnių idėjų į galvą."

Nors tuo laiku visų DP nuotaikas gerokai slėgė nežinia, A. Baronas nesiskundė, neverkdavo, nedejavo. Tik vieną kartą — vieną, vienintelį, kiek su juo esu susirašinėjęs, — pasirodė kiek skausmo. "Šiandien baisiai blogas ūpas," rašė 1946 m. vasario 12 d., "ir bijau, kad laiškas neišeitų kiauliškas. Mano gyvenimas buvo perdaug prastas, palyginti pagal kitų draugų. Tu mo keisi normaliom sąlygom, Tu matei geriau vieną dalyką, kitą blogiau, o aš esu sulipdytas iš daugelio mokėjimų ir daugelio nemokėjimų, ir jei nežinočiau amato, kuris gal man gyvenime ir bus nereikalingas, manyčiau, kad esu baisus žmogus, kuriam verta tik mėšlą vežti. Gyvenimas vienus glosto, kitus kiaulina, ir aš esu iš pastarųjų tarpo. Pavyzdžiui, mokiausi baisiai nepaprastom sąlygom, o mokytis baisiai norėjau".

Į laiško pabaigą pasiteisino: "Dažnai nelaimė kimba tik į tuos, kurie neturi laimės, atsiet, kaip ir velnias ateina tik pas tuos, kuriuos Dievo malonė yra apleidus. Velniai žino, Vytautai, esu negirtas, bet daug laiškų rašiau Vokietijoje negirtas, ir visi buvo ne tik neliūdni, bet juokingi. O šis graudus kaip žaltys išėjo."

Bet tai viskas, kiek girdėjau A. Baroną pačiulbant tikrai liūdnomis gaidomis. Tiesa, jis ne engdavo užsiminti skurdaus ankstyvosios jaunystės laikotarpio, bet apie jį kalbėdavo be skundo, dažniausiai su humoru, juokdamasis.

Didieji šuoliai

Kai iš DP stovyklų laivais ir plaustais atlingavom į Ameriką, gal nustebinti naujo pasaulio keistenybių, gal skatinami noro pasigirti, dar kurį laiką į visas puses svaidėmės laiškais. Taigi, greitai Philadelphijon pas mane atsimušė žinia, kad A. Baronas laimingesnis, — nusėdęs tiesiai lietuvių sostinėje, Chicagoje. O štai ir jo pavardė ėmė garsintis laikraščiuose, — buvusių kariuomenės žmonių nepasitenkinimui, jis griebėsi aiškinti karinius klausimus, juos daugiausia iš neigiamos pusės atsukdamas. Šių poleminių straipsnių autorius šeštadienio "Drauge" virsdavo juokdariu dr. S. Aliūnu, mielai skaitomu, nes tada, matyt, humoro žanran jis kreipdavo rimtą dėmesį.

Tuojau pat gavau paskaityti jo dviejų pirmųjų knygų rankraščius ir tapau stambokai nustebintas. Juose keliamos mintys buvo drąsios, savitos. Grąžindamas rašiau jam: Puiku. Mūsų literatūroje esi toks pirmas keistuolis. Tik sakinius apdailink ir tuojau pat atspausk.

Knygos pasirodė greitai. Dauguma atsiliepimų buvo geri arba net labai geri. Tiesa, nauji vardai visada esti sutinkami atsargiai, tad ir jį kažkas pasveikino nepalankiai. Prisimenu, man dėl jo teko pasiginčyti su vienu žmogum iš tuolaikinių "Aidų" ir gerokai susikirsti su "žemininkų" atstovu. Tačiau A. Barono knygos gimė viena po kitos, autoriaus literatūrinė galia kilo, ir jis vikriai įšoko pripažintųjų, jį anksčiau kiek kirtusių kūrėjų tarpan. Tik truputį krūptelėjau, kai pats A. Baronas, jau įsipilietinęs rašytojas, kažkodėl ėmė žnaibyti J. Gliaudą, tremties literatūrai talkininkaujantį ne juokais ir nežaidžiant.

Dar labai ankstyvais metais, kai retas turėjome nuosavus namus ir, tur būt, dar nesupratome taupymo magijos, A. Baroną atsikviečiau dalyvauti literatūros vakare Philadelphijoje. Paskaitė jis čia, pasiklausė publikos plojimų, paplepėjome ir paskutinį kartą nuoširdžiai pabuvojome.

Dabar, netyčiomis su A. Baronu susitikus, kalbos atsiranda mažiau. Tur būt, laikas aižo ne tik akmenį dirvoje, bet naikina ir jaunystės ryšius.

Pažintas žmogus

Jau gerokai metų nugyventa, ir jų vaga lyg tyčiomis kraipėsi tarp žmonių. Bežemio kalvio sūnus vaikystėje sukinėjausi apie neturtingus Dzūkijos ūkininkus, kurie suveždavo padargus taisyti. Tik gavęs atestatą, gal dvi savaites, atsitiktinai pasitaikius, valgydavau pusryčius su ministeriu, didelės pagarbos ir kuklumo užgožtas. Šešis metus mokiau gimnazistus, — geriausia proga sutikti bręstančius jaunuolius ir jų tėvus. Šiame krašte profesija privertė kartkartėmis tarp amerikiečių pabuvoti. Net kažka da užkliūta arešte, trumpai varg ta internate.

Pasaulio žmonės tikrai margi. Juose galima rasti draugų, priešų, herojų, išdavikų, keistuolių ir tipų, kurie vieną dieną būna angelais, o sekančią — jau kipšo odą užsimauna.

Vis dėlto, daugumą sudaro įprastinis "normalus" žmogus. Jis truputį pasidžiaugia, truputį pavargsta; daug aukojasi, šiek tiek suklysta; rodo širdį, bet savęs nepamiršta; kantriai dirba, retkarčiais supyksta. Ir jei toks pilietis susikrapšto vienokį ar kitokį sugebėjimą, jo kūryba darosi normalia gyvenimo dalimi, dėl kurios konvulsijų nereikia kęsti nei autoriui nei aplinkai, jo kūryba gėrimasi ir iš jos mokomasi, o pats autorius nepasidaro visuomenei našta nei savo nemokėjimu tvarkytis, nei savo kuklumu ar perdėtu akiplėšiškumu. Jam ir pagarba kitokia — dėmesys kūrėjui, bet ne pataikavimas ar šaltumas pabaisai.

Šitokiu žmogum ir šitokiu kūrėju yra mano pažintas A. Baronas.

(Bus daugiau)

Frankfurto zonos universitetų lietuvių studentų atstovybė 1948 m. Vokietijoje. Iš kairės į dešinę: Jonas Vildžius (dabar Australijoj), Eugenijus Bartkus (dabartinis Alto pirmininkas), Aloyzas Baronas ir Vytautas Čirpulis.

Nepriklausomos Lietuvos kariuomenė 1920 metais apkasuose fronte prieš lenkus. (Iš Br. Kviklio archyvo)

1918 m. lapkričio mėn. Vokietija kapituliavo. Įvyko perversmas Vokietijos vyriausybėje, okupaciniai varžtai Lietuvoje atslūgo. Lapkričio 11 d. susidarė pirmoji Lietuvos vyriausybė Vilniuje. Paskuboms buvo organizuojama kariuomenė, vadovaujant jauniems lietuviams karininkams. Ateitininkai tuoj sukruto aktyviai veikti. Stojo patys į kariuomenę ir kitus ragino. Kai kurių gimnazijų ištisos klasės išėjo į kariuomenę. Platino vyriausybės atsišaukimus, palaikė nuotaiką gyventojų tarpe, verbavo savanorius ir juos lydėjo į kariuomenės dalis.

Drauge su ateitininkais į kariuomenę stojo ir moksleiviai aušrininkai, tačiau žymiai mažiau, nes ir jų organizacija buvo mažiau gausi. Kariuomenėje ateitininkai buvo geri draugai ir geri kovotojai. Idėjiniai ginčai su kitais pranyko. Beliko vienas ir pagrindinis visų tikslas — laisva ir nepriklausoma Lietuva.

Pirmieji Lietuvos kariuomenės dalių vadai tinkamai įvertino jaunimo organizacijų reikšmę kovoje dėl Lietuvos laisvės, tad ir kreipėsi tiesiog į jas. Generolas Vincas Grigaliūnas —Glovackis, kuris 1918 m. gruodžio 29 dieną persikėlė iš Vilniaus į Kauną ir pradėjo organizuoti 2 pėst. pulką, savo atsiminimuose "Mūsų Žinyne", Nr. 15, 1923 m. rašo: "Pamatęs, kad Kauno jaunuomenei bus patraukti sunku, be to ir tas jaunimas, ypač Šančių ir Aleksoto karinė medžiaga buvo silpna ir sugadinta... Todėl buvo būtinas reikalas su visa akcija persimesti provincijon... Tam

(Nukelta į 5 pusl.)

ATEITININKIJOS ŠEŠIASDEŠIMTMEČIUI

Ateitininkai kovoje dėl Lietuvos laisvės

KAZYS ALIŠAUSKAS

1910 metais įsikūrusi lietuvių moksleivių ateitininkų organizacija gana trumpu lauku (per 7-8 metus) ir nepalankiose sąlygose išaugo į galingą sąjūdį. Ateitininkija buvo stipri ne skaičiumi, bet nepalaužiama morale. Ji kovoje dėl Lietuvos laisvės 1918-1920 m. pasireiškė dideliu aktyvumu, judrumu, drausme, talkinant Lietuvos kariuomenei organizacijos darbuose ir kovoje su priešais.

Negaliu pamiršti vieno iš ateitininkų vadų — Vytauto Endziulaičio — Voronežo mieste, Rusijoje, 1918 m. pasakytų pranašiškų žodžių: "Kai sugrįšime į Lietuvą ir kai mus kas nors griebs už gerklės, mes turėsime kurti žalią ar geltoną armiją, o tam reikalui turime jau dabar ruoštis." Voroneže esantys ateitininkai buvo Endziulaičio paraginti organizuotis apylinkėmis bei apskritimis, pasirinkti pirmininkus, kad, sugrįžus į Lietuvą, organizacinis darbas ir susižinojimas nepakriktų. Iš tikrųjų, vėliau visa tai turėjo didelės reikšmės. Tai buvo gabus organizatorius, patriotas, savo tėvynės mylėtojas ir kovotojas. Gaila, jisai mirė 1918 m. lapkričio 30 d. Kaune, tuo metu, kai Lietuvai laisvė jau švito.

Sugrįžę iš Rusijos 1918 m. vasarą, ateitininkai įsijungė į vietines ateitininkų organizacijos kuopeles. Narių skaičius padidėjo. Gaila, kad nebeturiu po ranka statistinių žinių ir negaliu jų duoti. Ateitininkų tada buvo keliolika šimtų, bet ne tūkstančių. Pamenu, kad jauniausios kuopelės buvo Marijampolėje, Panevėžyje ir Kaune.

SACRED HEART SCHOOL
Resident School For Boys
Grades 4 Through 8
BROTHERS OF THE SACRED HEART SCHOOL
ANDOVER, MASS. 01810

PETE'S AUTO REPAIR
Taisoma — Motorai, automatinės transmisijos, stabdžiai. Generatoriai, starteriai. Motor Tune-up. Ir kiti pataisymai. PETRAS PIŠNYS, sav. 6211—15 S. Damen Ave. Tel. 737-3988.

NAMŲ TAISYMO DARBAI
Staliaus, dažymo ir visus kitus darbus atlieka lietuvis — labai prieinama kaina.
SKAMBINTI RE 7-9615

1970 metų nauja geriausia dovana Lietuvon
Specialūs Rublių PAŽYMĖJIMAI
DIDŽIAUSIOS VERTĖS
Jūsų giminės galės pirkti, ką jie nori V. neshposyltorg. Užsienio valutos krautuvėse už pusę kainos arba net pigiau.
Mes dabar išleidome NAUJĄ katalogą su labai nupigintomis kainomis — žemiausios U.S.S.R. Reikalaukite šio naujo katalogo — JIS NEMOKAMAS — patys pamatysite. Jūs sutiksite, kad SPECIALŪS RUBLIŲ PAŽYMĖJIMAI YRA GERIAUSIA. PAPRASTA IR GREIT
SPECIALŪS RUBLIŲ PAŽYMĖJIMAI pristatomi jūsų giminėms į namus laike 3-4 savaičių. Ant jų vardas nepažymėtas ir jais gali naudotis, bet kas, bet kada, bet kur.
KAIP UŽSAKYTI
Galite užsakyti bet kokį skaičių SPECIALIU RUBLIŲ PAŽYMĖJIMŲ po $2.13 už vieną. Ši yra pilna kaina, jokių kitų išlaidų nėra. Arba galite siųsti mums bet kokią sumą doleriais ir mes pakeisime. PILNAI GARANTUOTA. Mes turime 20 metų prityrimo šioj srity ir daugelį tūkstančių patenkintų klientų. Mes garantuojame, kad ir jūs būsite pilnai patenkinti NUOŠIRDŽIU IR PATIKIMU PATARNAVIMU.
Užsakykite dabar.
Užsakykite tik per
INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 East 23rd Street
Second Floor
New York, N. Y. 10010
Tel.: 982-1530
Reikalaukite mūsų nemokamo naujo katalogo.
SVARBU
Imame užsakymus automobiliams ir butams.

SAVERS SAVE. SPECULATORS WORRY.
WHAT IT MEANS TO BE A STANDARD FEDERAL SAVER...
Starting a savings account with Standard Federal is the beginning of a new experience ... an experience of complete confidence and assurance. It's the big reason so many savers come to Standard Federal.
They are confident in the management which has made Standard among our nation's most respected and strongest savings institutions. They know they can get their hard-earned savings whenever they need them. Our record of over 61 years of safety and ready availability of funds gives them confidence in knowing that they can have their money at any time. And what is equally important is that they will get back every dollar they saved in full ... plus interest (currently the highest rates allowed by law).
If you are looking for a good, sound, proven investment, free of the dangers of wild market fluctuations, consider a savings passbook or certificate account at Standard Federal. Join the over 60,000 savers who can look with satisfaction and assurance to a growing insured savings account at this outstanding savings institution — Standard Federal.

	ANNUAL YIELD	ANNUAL RATE	MIN. BALANCE	MIN. TERM
CERTIFICATE ACCOUNTS	6.18%	6.00%	$5,000	TWO YEARS
DEFERRED INCOME PLAN ALSO AVAILABLE	5.92%	5.75%	$1,000	ONE YEAR
PASSBOOK ACCOUNTS can be added to at any time	5.39%	5.25%	$50	3 MONTHS
	5.13%	5.00%	NONE	NONE

• Highest savings interest rates allowed by law
• Compounded Daily (Paid Quarterly)
ASSETS OVER $145,000,000. ■ RESERVES OVER $12,400,000.
STANDARD FEDERAL
INSURED
Savings and Loan Association of Chicago
4192 Archer Avenue at Sacramento ■ Chicago, Illinois 60632 847-1140
SERVICES ■ A Variety of Insured Savings Plans ■ Home Mortgage Loans ■ Christmas Club Accounts Vacation Club Accounts ■ Travelers Checks ■ United States Savings Bonds ■ Free Savings Transfer Service ■ Free Parking
OFFICE HOURS ■ Monday & Thursday, 9 a. m. to 8 p. m. ■ Tuesday & Friday, 9 a. m. to 4 p. m. ■ Saturday, 9 a. m. to 12 Noon ■ Wednesday, no business transacted

Ateitininkai laisvės kovose

(Atkelta iš 4 pusl.)

tikslui pasiekti, pradėjau nuo gruodžio 30 d. rūpintis sukurti koki nors centrą. Kurti naują buvo per sunku, o, kol jisai įgytų visuomenės pasitikėjimą, laukti nebuvo laiko. Todėl volens nolens reikėjo pasinaudoti kuo nors jau seniai žinomu visuomenei. Tokie man buvo žinomi ateitininkai ir aušrininkai, ypač pirmieji, kurių eilėse teko man pačiam Vilniuje dirbti."

Kuriuo būdu karin. V. Grigaliūnas — Glovackis kreipėsi į ateitininkus ir kuomet jisai susipažino su ateitininkais, patirti neteko. Manau, kad tai buvo Vilniuje 1918 m. pabaigoje. Spėju, kad keletas veržlesniųjų ateitininkų pirmieji atvyko į 2 pėst. pulką Kaune, išgirdę vyriausybės šaukimą stoti į krašto apsaugą. Draug su jais buvo ir neateitininkų, daugiausia kaimo jaunimo. Karin. V. Grigaliūnas—Glovackis (2 pėstininkų pulko vadas) sutiko juos su džiaugsmu, paragino dar daugiau draugų sukviesti. Į 2 pėst. pulką tada savanoriais stojo apsčiai Marijampolės, Vilkaviškio, Kauno ir kitų vietovių moksleivių ateitininkų. Buvo tuoj sudaryta keletas būrelių po 5-7 vyrus, sumanesniam vadovaujant, ir pasiųsta į kaimus, miestus ir miestelius, kad ten jie verbuotų savanorius. Į kariuomenę stojo taipgi daug Pavasario sąjungos jaunimo. Apie atvykstančių į kariuomenę savanorių nuotaiką karin. V. Grigaliūnas — Glovackis šitaip rašo: "Visuomenės didžiuma, vos tik išgirdo šaukimą iš Kauno, tuoj pradėjo plaukti į Daukanto gatvę 5 Nr. būriai jaunuolių, vainikuotų ir su dainomis, nors ir menkai apsivilkusių, bet su karšta meile širdyje, su žėrinčiomis akimis, jausmingu ūpu...'

Taip buvo 2 pėstininkų pulke, kuris kūrėsi Kaune. Įdomiai organizavosi ir Panevėžio batalionas, kuris vėliau išaugo į 4 pėstininkų pulką. Panevėžio srities apsaugos viršininku buvo paskirtas karin. J. Variakojis. Į Panevėžį atvyko iš Vilniaus 1919 m. sausio 2 dieną. Čia, kaip jis pats sako: "padėtis buvo labai neaiški". Mieste ir valsčiuose buvo įsisteigusios vietos savivaldybės, bet jos neturėjo ginkluotos apsaugos. Vietos bolševikai, kai tik sužinojo, kad prie Panevėžio artėja rusai — bolševikai, pasidarė drąsesni ir naktį iš sausio 6 į 7 d. paėmė miesto valdymą į savo rankas. Sausio 9 d. Panevėžio miestą užėmė raudonoji armija.

Panevėžyje karin. J. Variakojis išbuvo tik penkias dienas. Tačiau per tą trumpą lauką suskubo: paskleisti vyriausybės atsišaukimus savanorių stojimo į kariuomenę reikalu, susirišo su jaunuomenės organizacijom ir moksleivija. Jaunimo organizacijos pasižadėjo kovą už laisvę remti ir stoti savanoriais į kariuomenę. Iš Panevėžio karin. J. Variakojis su 8 savanoriais pasitraukė į Panendrės kaimą, o iš ten perėjo į Ramygalą, kur sustojo keletai dienų. Ramygalon atvyko keliasdešimt savanorių, Panevėžio gimnazijos moksleivių. Jų dauguma buvo ateitininkai. Jie atnešė ir žinią, kad, Panevėžį užėmę, rusų bolševikai žygiuoja Ramygalos kryptimi. Savo pažadą anie jaunuoliai išpildė, nežiūrint į tai, kad priešas lipo ant kulnų.

J. Variakojis tada nusprendė iš Ramygalos pasitraukti į Kėdainius. Pasipriešinti bolševikams negalėjo, pajėgos buvo per silpnos, turėta per mažai šautuvų ir šaudmenų. Į Kėdainius panevėžiečiai atvyko sausio 13 d. Besitraukdamas nuo priešo, būrys išaugo ligi 100 vyrų. Tai rodo, kaip lietuviai buvo pasiryžę kovoti dėl tėvynės laisvės. Būrys apsistojo Kėdainiuose.

Ištisinio fronto nebuvo. Iš bolševikų užimtų sričių atvykdavo savanorių, kurie suteikdavo žinių apie priešo stovėjimo vietas. Sužinoję, kuriuose kaimuose yra rusai — bolševikai, panevėžiečiai nakties metu juos užpuldinėjo. Šiuos puolimus vadindavo tada "ekspedicijomis".

Nuo tų puolimų priešas, panikos apimtas bėgdavo, palikdamas virtuves, šautuvus ir kulkosvaidžius. Puolimą įvykdę, panevėžiečiai vėl pasitraukdavo. Daugiausia buvo puolamos Ramygalos, Krekenavos ir Pociūnėlių apylinkės. Tų puolimų tikslas buvo nervinti ir demoralizuoti priešą, taipgi įsigyti daugiau ginklų. Šių puolimų iniciatoriai, dalyviai ir kartais vadai būdavo Panevėžio gimnazijos vyresnių klasių mokiniai ateitininkai. Karininkas J. Variakojis rašo, kad jie buvo: "sumanūs, drąsūs ir drausmingi".

Tačiau ne visur vienodai ir gerai sekėsi. Šiaulių srities apsaugos viršininku buvo paskirtas karininkas Jonas Petruitis. Nuvykęs į Šiaulius, susirišo ne su jaunimo organizacijomis, bet su seniais, vietos inteligentais. Pastarieji, nors buvo ir dideli patriotai, bet be užnugario ir įtakos jaunimui. Tad pagelbėti mažai ką galėjo. Tuo metu Šiauliuose jaunimo organizacijos buvo silpnesnės negu kaimyniame Panevėžio mieste. Tad J. Petruitis Šiauliuose nebesudarė ginkluotos jėgos ir jam teko iš Šiaulių tuščiomis pasitraukti į Kauną. Buvo net bolševikų areštuotas ir trumpą laiką sėdėjo Šiaulių kalėjime. Pasprukti pagelbėjo vietos lietuviai — inteligentai.

Taip buvo 1919 m. sausio mėnesyje. Sunkūs buvo Lietuvai tie laikai, o vasario mėnuo buvo dar sunkesnis. Rusų bolševikai sumanė užimti Kauno miestą, kur buvo įsikūrusi Lietuvos vyriausybė. Bolševikams uoliai talkininkavo ir būrelis lietuvių komunistų, Vinco Kapsuko-Mickevičiaus diriguojamų. Kauno miesto užėmimu bolševikai tikėjosi daug ką laimėti, svarbiausias ir pagrindinis jų tikslas buvo palaidoti Lietuvos nepriklausomybės atstatymo idėją ir pasiekti Vokietijos sieną.

Puolimą bolševikai vykdė vasario mėnesio pradžioje abipusiu Kauno miesto supimu. Puolė rusų Pskovo divizija, kuri buvo sutelkta Vilniuje ir Ukmergėje. Joje buvo apie 7-8000 vyrų. Lietuvos kariuomenėje tuo laiku buvo apie 4000 savanorių, tačiau mažai turėta ginklų. Ginklų siuntos iš Vokietijos atėjo pavėluotai. Pavyzdžiui, 2 pėst. pulkas, kuris formavosi Kaune, A. Panemunėje, vasario mėnesio pradžioje turėjo apie 1200 vyrų, tačiau jiems teturėjo tik apie 400 šautuvų. Tad į frontą prieš bolševikus lietuviai galėjo pasiųsti tik kelis šimtus vyrų. Laimei, lietuviams į talką atėjo saksų savanoriai, bet taipgi nebedaug, vos keletas kuopų.

Bolševikams puolant, įvyko ir kautynės: vasario 7-10 d. prie Kėdainių ir Šėtos; vasario 9-12 d. — prie Jiezno ir vasario 13-15 d. — prie Alytaus. Lietuviai kovojo su nepaprasta drąsa ir pasiryžimu. Bolševikų puolimai buvo atremti ir jie buvo priversti pasitraukti. Šiose kautynėse dalyvavo daug ir ateitininkų drauge su kitais savanoriais. Ypatingai didele energija, sumanumu ir kantrybe pasireiškė Panevėžio gimnazijos ateitininkai moksleiviai kautynėse prie Kėdainių ir vėliau prie Šėtos.

Kautynes bolševikai pralaimėjo, tad pasitraukė. Persekioti lietuviai jų negalėjo, nes buvo per silpni. Frontas sustingo ir trumpą laiką stovėjo vietoje. Lietuviai gavę daugiau ginklų, organizavosi ir ginklavosi.

Lietuvos kariuomenė jautė didelį karininkų trūkumą. Buvo įsteigta Karo mokykla, kuri 1919 m. kovo mėn. pradėjo veikti. Į karo mokyklą stojo ypač daug ateitininkų. Ją baigę, tuojau išėjo į frontą. Buvo geri ir sumanūs vadai. Daug jų tapo apdovanota Vyčio kryžiaus ordinais. Dalyvavo kovose su bolševikais, bermontininkais ir lenkais.

Nemaža ateitininkų Lietuvos laisvės kovose padėjo ir savo jaunas galvas. Tik greitosiomis čia mintin ateina lakūnas Kumpis, Sideravičius, broliai Matulaičiai, V. Riauba, V. Dovydaitis ir kt. O tokią nepalaužiamą kovos dvasią ateitininkai išlaikė visais laikais, ką liudija ir 1941 metais rusų bolševikų nukankinto Telšių moksleivių ateitininkų kuopos pirmininko H. Žvirzdino testamentiniai žodžiai: "Tos idėjos miršta, dėl kurių niekas nemiršta".

Kovoms dėl Lietuvos laisvės pasibaigus, vieni iš ateitininkų iš kariuomenės pasitraukė, kiti pasiliko ir toliau joje. Tačiau, kaip pasilikusieji, taip ir pasitraukę iš kariuomenės, didžia dalimi pasistengė baigti vidurines mokyklas. Kai kurie karininkai baigė aukštąsias karo mokyklas (Karo akademijas) užsienyje ir tolimesnėje karo tarnyboje pasiekė generolų laipsnius. Pasitraukusių iš kariuomenės taipgi daugelis baigė aukštąsias mokyklas užsienyje arba Lietuvoje. Jų tarpe buvo žymių daktarų, teisininkų, inžinierių ir kitų profesijų, buvo net ir profesoriais tapusių.

Žinome ir matome, kokią reikšmę kovoje dėl Lietuvos laisvės suvaidino ateitininkai ir aplamai jaunimo organizacijos. Tai suprasdami, turime dabar stiprinti ypač jaunimo organizacijas, jas visokeriopai remti, o jos dar kartą iškovos ir atstatys laisvą ir Nepriklausomą Lietuvą.

V. K. Jonynas koplyčioje, Vatikane.

Šv. Kazimieras Lietuvos kankinių Nuotr. V. Maželio

NAUJAS ŠVENTO RAŠTO EVANGELIJŲ VERTIMAS

Pokalbis su Evangelijų vertėju prel. L. Tulaba

— Gerb. Prelate, jūs esate tarp išeivijos kunigų vienas iš pirmųjų gavęs Švento Rašto doktoratą. Įdomu, ar jūs šalia Švento Kazimiero kolegijos vadovavimo bei administravimo pareigų turite progų dar dirbti ir savo išeito mokslo specialybės srityje?

Prel. L. Tulaba

— Esu pirmutinis ne tik tarp išeivių kunigų, bet aplamai pirmas tarp lietuvių kunigų pasiekęs Švento Rašto doktorato laipsnį.

Darbas mano specialybės srityje yra ne tik man prie širdies, bet taip pat šiuo metu, ryšium su liturgija, turis gyvybinės svarbos. Rengiant naujus liturginius tekstus ,turime duoti tiek kunigui, tiek pamaldų dalyviams į rankas mišių Lekcijų ir Evangelijų atitinkamas ištraukas. Senasis vertimas, deja, yra ne visai tiksliai išreiškęs kai kurias frazes. Dėl to, atnaujinant liturgiją, reikia ir naujų, tinkamų tekstų. Tai reiškia, mums reikia naujo Švento Rašto vertimo, iš kurio galėtume parinkti kiekvienai dienai atitinkamus tekstus.

— Ar jūs ryžtatės išversti visą Šventą Raštą?

— Mano gyvenimas yra per trumpas išversti naujai visą Šventą Raštą. Dėl to aš turiu ribotis tik Evangelijų vertimu. O mums vis dėlto reikia turėti visą Šventą Raštą. Todėl būtina sudaryti redakcinį vienetą iš trijų — penkių asmenų. Juk mes turime Švento Rašto studiozų. Tik reikia juos suburti ir sudaryti tam darbui sąlygas. Bendromis jėgomis ir pasidalinę darbą, galėtume nesunkiai pasiekti didelių rezultatų. Juoba, kad aš turiu jau parengęs įvadus visoms Senojo ir Naujojo Testamento knygoms. Turiu taip pat parengtus paaiškinimus visoms istorinėms Senojo Testamento knygoms.

— Kaip sekasi Evangelijų vertimas?

— Švento Rašto vertimo darbas reikalauja susitelkimo ir ištisumo. O mano turimos rektoriavimo pareigos ir kiti nuolatiniai reikalai labai trukdo man susitelkti ir prie vertimo ilgiau prisėsti. Todėl vertimui skiriu tik nuo tiesioginių pareigų atliekamas valandas. Tačiau esu jau išvertęs ir spaudai paruošęs Šv. Jono Evangeliją. Ji yra Kristaus mokslui pagrindinė ir studijinė. Kitos, būtent Šv. Morkaus, Šv. Luko, Šv. Mato Evangelijos yra daugiau istorinio pobūdžio. Jų vertimas vyks sparčiau.

— O kaip bus su apaštališkais laiškais, kurių tekstai yra naudojami mišiose kiekvieną dieną?

— Jų vertimą turėtų atlikti kuris kitas Švento Rašto specialistas, nes aš vienas vargiai besuspėsiu juos išversti iki naujų liturginių tekstų Lekcionaro išleidimo.

— Versdami Evangelijas, ar naudojate originalia graikų kalba rašytus tekstus, ar gal tenkinatės oficialiai Bažnyčios patvirtintu Vulgatos lotynišku vertimu?

— Nors prieš akis turiu palyginimui keletą kalbų išleistus tekstus, bet Evangelijas verčiu tik iš originalaus graikiško teksto.

— Kuris iš daugelio kitomis kalbomis tekstų yra artimiausias mūsų kalbos dvasiai savo stiliumi ir konstrukcinėmis formomis?

— Esu įsitikinęs, kad savo dvasia ir konstrukcinėmis formomis artimiausias lietuvių kalbai yra graikiškasis tekstas. Mes turime nuostabiai atitinkančias graikiškąjį konjungtyvą mūsų tariamosios ir geidžiamosios nuosakos formas. Kai kitos kalbos graikiškojo veiksmažodžio konjungtyvo formai išreikšti vartoja ištisą sakinį, mes tuo tarpu turime lygiai to-

(Nukelta į 7 pusl.)

HIGH RATES
Paid Quarterly
5% PASSBOOKS
5½% $1.000 minimum INVESTMENT BONUS PLAN
INSURED
6% $5.000 minimum 2 YEAR CERTIFICATE
5¾% $1,000 minimum 1 YEAR CERTIFICATE
Savings Insured to $20,000
Highest reserves
BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue Chicago, Illinois 60632

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perką pas Lieponį!
LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
J. LIEPONIS
FURNITURE CENTER, INC.
Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vakaro. Sekmadieniais uždaryta.

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET Telef. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

JEI JŪS NORITE SIŲSTI
SIUNTINIŲ DOVANAS Į LIETUVĄ
IR KITAS USSR DALIS,
NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI ŽINOMOS
FIRMOS
PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
(LICENSED by Vnešposyltorg)
VYRIAUSIA ĮSTAIGA
1776 Broadway, New York, N. Y. 10019
Tel. — 581-6590; 581-7729

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynei ir kitų daiktų.

Firma - skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro.

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1536 BEDFORD AVE.	—	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	—	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	378 MARKET STREET	—	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	—	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	—	RE 2-7476
FARMINGDALE, N. J.	FREEWOOD ACRES	—	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	—	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TILGHMAN STREET	—	HE 5-1654
LOS ANGELES 4, CAL.	159 SO. VERMONT AVENUE	—	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	—	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	—	DI 2-4240
BUFFALO 12, NEW YORK	701 FILLMORE AVENUE	—	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	—	365-6780
HARTFORD 6, CONN.	122-126 HILLSIDE AVENUE	—	249-6216
JERSEY CITY, N. J.	219 MONTGOMERY ST.	—	HE 5-6368
SYRACUSE, N. Y. 13204	515 MARCELLUS STREET	—	475-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	—	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	—	365-6746
SO. BOSTON, MASS.	396 W. BROADWAY	—	AN 8-1120
TRENTON 10, NEW JERSEY	1152 DEUTZ AVENUE	—	EX 2-0306
RAHWAY, N. J.	47 E. MILTON AVENUE	—	381-8997

SAVE AT
INSURED UP TO $20,000
Mutual Federal Savings and Loan
2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILLINOIS 60608
Peter Kazanauskas, President Tel. 847-7747
NOW
6% PER ANNUM ON SAVINGS CERTIFICATES OF $10.000. OR MORE, 2 YEAR MATURITY
5% PER ANNUM PASSBOOK ACCOUNT
Paid and Compounded Quarterly
65 ANNIVERSARY
OFFICE HOURS
Monday, Tuesday, Friday, 9 A.M. to 4 P.M.
Thursday, 9 A.M. to 8 P.M.
Saturday, 9 A.M. to 1 P.M.
No Business Transacted on Wednesday
NOW INSURED TO $20,000.

Grandinėlė Teatro de Colon scenoje, Bogotoje, Kolumbijoje.

Grandinėlės triumfas Kolumbijoj ir Venecueloje

Aukštą meninį lygį pasiekusioji tautinių šokių grupė Grandinėlė savo kelione į Kolumbiją ir Venecuelą sukėlė plataus susidomėjimo ne tik tuose kraštuose, bet ir šokėjų kaimyninėje JAV spaudoje. Clevelando dienraštis "The Plain Dealer" jų kelionei sekti net buvo paskyręs savo laikraštininkę Jane Scott, kuri kartu su jais vyko ir tame dienrašty plačiai ir pagarbiai atsiliepė apie Grandinėlę.

Dar prieš išvykimą ji aprašė Sovietų nesėkmingas pastangas sukliudyti jų kelionę, pagyrė Grandinėlę už rūpestingą eilės metų darbą ir už sėkmingas pastangas sutelkti $15,000 savo kelionei. Pažymėjo, kad jiems kelionės dokumentais apsirūpinti gražiai padėjo senatorius W.B. Saxbe ir garbingai suminėjo Grandinėlės vadovą Liudą Sagį.

Trankus klumpakojis Medelline

Laikraštininkė J. Scott buvo pašalietė stebėtoja ir todėl dar labiau objektyvi. Savo straipsniuose "The Plain Dealer" ji rašo, jog Medelline vos "nebuvo nugriautas miesto teatras" dėl gausumo žmonių, besidominčių Grandinėlės spektakliu. Šokėjai dėl šilimos išgėrė galionus vandens. Jų amžius buvo 15-21 m. Jie atliko 19 šokių. Trankiai su klumpėmis šokant klumpakojį, net keletas scenos lentų įlinko.

Milijoninis miestas atvėrė širdį

"Pusantro milijono gyventojų miestas — Medellinas — atvėrė širdį ir namus klevelandiečiams", rašo Scott. Grandinėlę aerodrome sutiko lietuvių atstovai su orchidėjomis, vaišino Lietuvių centro rūmuose. Juos pasikvietė miesto majoras, senatorius, jie buvo pagerbti piliečių surengtame bankete. Grandinėlė taip pat davė labdaros koncertą našlaičių labui.

Laikraštininkė Scott cituoja kolumbiečio "El Columbiano" redaktoriaus ir leidėjo Julio Hernandez žodžius: "Ši šokėjų grupė buvo taip šviežia ir graži. Mes nesame turėję tokio spektaklio, kaip šis".

Kvapą užėmę sekė lietuviškus šokius

Aprašydama Grandinėlės pasirodymą Bogotoje, laikraštininkė Scott pažymi, kad žiūrovai stebėjo kvapą užėmę, bet ir šokėjams toje vietoje, kur yra 8,659 pėdų aukščiau jūros lygio, tarpais stigo oro ir už scenos buvo du tankai deguonies, kuriuo kai kurie šokėjai pasinaudojo, užkulisy spausdami deguonies kaukes prie veido.

Andų kalnuose ir druskos bažnyčioje

Kolumbiečiams buvo maloni staigmena, kad Grandinėlė atliko jų tautinį šokį "La Cumbia". Bogotoje tą Grandinėlės 50 asmenų grupę pietumis pagerbė Lietuvos generalinis konsulas St. Sirutis, pakviesdamas į ištaigingą Karių klubą, o paskiau į gegužinę savo namuose. Svečiai kabelio traukinėliu buvo iškelti į Andų kalnus ir apžiūrėjo 400 metų senumo druskos kasyklose iškaltą katedrą Zapaquiros apylinkėse.

Kolumbiečiai buvo taip patenkinti Grandinėlės atsilankymu, kad JAV ambasados spaudos attache Walter Bastian pratarė: "Mes kur kas daugiau laimime šitokiu kultūriniu pasikeitimu, negu šimto milijonų dolerių paskola".

Pats laikraštis "The Plain Dealer" parodė daug šilimos Grandinėlei. Birž. 12 d. paskyrė net ištisą puslapį, įdėdamas tris stambias nuotraukas, pažymėdamas, kad dailūs lietuviški mergaičių kostiumai kainuoja apie 300 dol..

Sužavėta Kolumbijos ir Venecuelos spauda

Daug susidomėjimo Grandinėlė rodė — Kolumbijos ir Venecuelos spauda. Be jau anksčiau minėtųjų, turime po ranka Kolumbijos sostinės Bogotos laikraštį "El Tiempo", kuris įsidėjo stambią mūsiškių nuotrauką su labai prielankiu pagarsinimu mūsų šokėjų pasirodymo. Kitas Bogotos laikraštis — "El Siglo" įsidėjęs Grandinėlės mergaičių didelę nuotrauką, gyrė šią šokių grupę, jos vadovą ir kartu su Grandinėle populiarias dainas sklandžiai dainuojančią solistę Aldoną Stempužienę.

Gubernatorius ir parlamento prezidentas giria lietuvius

Valencijos miesto (Venecueloje) laikraštis "El Regional" stambų savo puslapį skyrė "Grandinėlės" garbei, įdėdamas nuotraukas, užimančias skersai visas puslapio skiltis, tekste gi skelbdamas apie spalvingus, precizišskus lietuvių tautinius šokius, apie neužmirštamą Grandinėlės spektaklį. Skelbė apie gubernatoriaus dr. F.G. Mendez ir seimo prezidento dr. F.L. O. Delgado suruoštus Grandinėlės garbei pietus, kuriuose tie aukštieji Venecuelos pareigūnai pasakė kalbas, išgirdami dailų "Grandinėlės" kultūrinį pasirodymą ir reikšdami pasitenkinimą, kad galėjo stebėti šį vertingą tradicinį meną. Laikraštis pažymi, kad tie aukštieji venecueliečiai atsisveikino, tardami lietuviškas frazes: "Ilgiausių metų" ir "Sudie"; laikraštis duoda ispanišką paaiškinimą, ką tie lietuviški žodžiai reiškia. Rašo, kad talentingi lietuvių jaunuoliai parodė savo pasitenkinimą nuoširdžiu priėmimu, pareikšdami, jog jie išvyksta su geriausiais įspūdžiais ir pilni dėkingumo, su viltimi vėl kita proga atsilankyti.

Laikraštis pažymi, kad Grandinėlė, po pasirodymo Maracay ir Caracaso miestuose ir davus specialią programą valstybinėje televizijoje, grįžta atgal į Clevelandą.

Laimėta naujų draugų mūs pavergtai tautai

Sklaidant tuos visus amerikiečių ir kolumbiečių bei venecueliečių spaudos puslapius, ryškiai matyti, kaip didelį darbą atliko Grandinėlė, kaip vertas pagarbos L. Sagys ir kiti jos vadovai, paruošę tokią puikią programą, kuri taip skaidriai pagarsino lietuvių tautos vardą ir laimėjo daug naujų draugų mūsų pavergtai tautai.

Drauge reikia pasidžiaugti inž. Br. Nainio vadovaujamos Liet. Bendruomenės iniciatyva, globojant šią vertingą mūsų meninio atžalyno kelionę.

Venecueloje mūsų Grandinėlei daugiausia teko bendrauti su oficialiais žmonėmis: gubernatoriais, generolais, divizijos vadu. Po visus miestus, kur buvo gastrolės, Grandinėlei patarnavo kariuomenės mašinos, net ir nakvynei savo patalpas davė, viską nemokamai, už tai Grandinėlė Maracay mieste davė spektaklį kariams ir gyventojams. Buvo panaudota jaučių kovų stadionas. Arenoje specialiai įruošė sceną, įvedė šviesas, atgabeno pianiną. Žiūrėjo 4,000 žmonių.

Kolumbijoje Grandinėlė patyrė labai daug šilimos iš teatralų. Jie pasakojo, kad neseniai ten gastroliavusios filipiniečių ir meksikiečių tautinių šokių grupės buvo apvylusios žiūrovus, tačiau lietuviai vaizdą pataisė. Kolumbijos teatralai ypač gyrė lietuvių tautinių šokių choreografiją, linijų, ratelių išradingumą. Ypač susidomėjo Columbo-Americano instituto direktorė Sonia Usoria, kuri turi kolumbiečių tautinių šokių grupę ir visur gastroliuoja. Ji Grandinėlę išmokė kolumbiečių šokio "La Cumbia", o L. Sagys net dvi valandas mokė ją lietuviškų taut. šokių. Ypač jai patiko lenciūgėlis, blezdingėlė. Ji rengiasi su savo grupe suruošti lietuviškų šokių spektaklį ir prašė jai parūpinti muziką, aprašymus ir tautinių rūbų pavyzdžius, kad jie patys galėtų jais apsirūpinti.

Grandinėle susidomėjo ir Intercultura direktorius H. Gutierez Luzardo, kuris su partneriu turi daugelį Kolumbijos teatrų ir rūpinasi pastatymais apskritai Kolubijos teatruose. Jis ateityje mielai sutinka imtis lietuvių spektaklių reprezentacijos.

Grandinėlė per 12 dienų davė 7 spektaklius, vis kitoj vietoj. Tarp jų dar vyko priėmimai, kelionės, tai įtampa buvo didelė, bet visi buvo patenkinti. Lietuvių grupė buvo labai gerai priimta, gavo puikius viešbučius, gerą maistą, turėjo pramogų, net ir pasimaudyt galėjo.

Pati kelionė kainavo 18.000 dol., paruošimas išvykai — dar 1.000 dol. Grupės nariai, atnešdami po 100 dol., sudėjo 5.000 dol., Grandinėlės iždas davė 4.000 dolerių, aukų gauta 10.000; daugiausia aukojo L. Bendruomenės skyriai; iš pavienių stambesni — po 250 dol. — dr. Kazickas, dr. Skrinskas; Maironio klubas Worcestery — 200 dol. Kelionė lėšų pareikalavo, tačiau lietuvių kultūrinis laimėjimas — doleriais neišmatuojamas.

J. Daugailis

ANT ATLANTO VANDENYNO KRANTO

Kas nori, nors trumpam, pabėgti iš didmiesčio ir surasti ramaus ir gaivinančio poilsio, tas nepravažiuos pro Tomkų vasarvietę, kuri yra ant pat Atlanto Vandenyno kranto ir turi visas sąlygas, apie kurias kiekvienas didmiesčio žmogus per ilgus metus svajoja.

Dėl smulkesnių informacijų rašykite: **V. Tomkus, 700 Ocean Dr. Juno Beach, North Palm Beach, Florida, 33403 arba skambinkite: 305 — 844-3388.**

(sk.)

VIENA PROGA GYVENIME
uždirbti $50 į dieną, plius $250 automobilio išlaidoms pardavinėjant pagal užsakymą pritaikintus Symbra-Ette stanikėlius, gorsetukus ir maudymosi rūbus.
Dėl nemokamo pritaikymo arba daugiau informacijų
Kreipkitės į **Maggie McGovern, (312) 964-0686 arba 852-1911.** Ex-Pennyrichers kviečiamos (34tf)
Penny-Rich Bras & Girdles 40% nuolaida.

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines — Checkwriters.
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

CRANE SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE
5¼% INSURED UP TO $20,000 FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION 5%
Mokamas už Vienų Metų Certificatų sąskaitas Minimum $5,000.00
Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOŠIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.
VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. .... 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. ir PENKTAD. .... 9 v. r. iki 5 v. v.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpiaustyti paveikslų rėmai—pritaikintni paveikslams ir skelbimams rėmai—metalu aplieti rėmai.
2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. VIrginia 7-7258 - 59

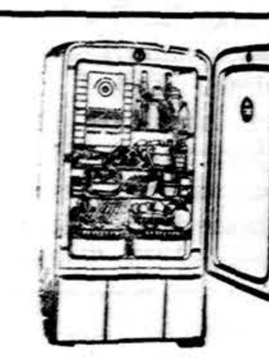

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.
LIETUVIŲ ISTAIGA
ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atdara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmad. atdara nuo 11 iki 6:30 val. po pietų.

LIETUVIŠKAS RESTORANAS, kuriame GAMINAMI LIETUVIŠKI VALGIAI.
Atdara nuo 6-tos valandos ryto iki 8-tos valandos vakaro.
Pirmadieniais uždaryta

"PALANGA" RESTAURANT
6918 So. Western Ave. – GR 6-9758
JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

Foto V. MAŽELIS
- vestuvės: **spalvota ir juoda balta** (gali vykti ir į kitus miestus
- portretūra
- meno darbų **nuotraukos** ir kiti foto patarnavimai
Tel. — HY 7-4677
422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

Fotografas žavioms nuotakoms
The Paul Studio
MODERN. FOTOGRAFO NAMAI.
ŠEIMOS PORTRETUS IR VISOKIŲ PROGŲ NUOTRAUKAS
3213 So. Morgan St.
Chicago, Illinois 60608
TEL. YArds 7-5858

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
IR MĖGĖJAMS
Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad ir ketvirtad. vakarais iki 9 val
REIKMENYS FOTOGRAFAMS
3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PRospect 6-8998

since 1914...
MIDLAND B-vė patarnauja taupant ir duoda namams įsigyti paskolas. Dėkojame už pasitikėjimą ir esame pasiruošę Jums patarnauti ateityj. Sąs-tos apdraustos iki $20,000.00.
Frank Zogas, President
MIDLAND SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4470
5% PASSBOOK SAVINGS — o — All Accounts Compounded Daily — Paid Quarterly
6% 2-YEAR SAVINGS CERTIFICATES (Minimum $5,000)

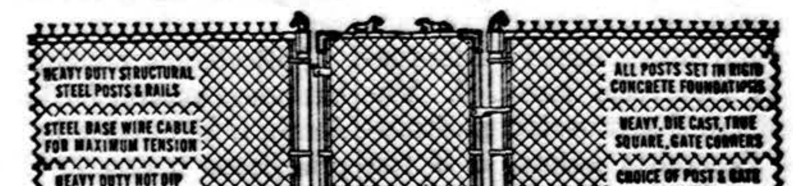

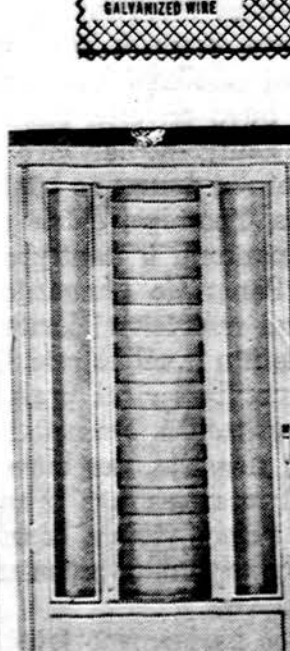

ALUMINIJAUS RYNOS (Gutters) vandens nubėgimui.
Nerūdija ir nereikia dažyti.
TVOROS: įvairiausio aluminijaus, plastikos, plieno, įvairių spalvų.
STOGELIAI
DURYS - LANGAI: įvairių spalvų ir kainų — K. Butkaus konstrukcijos.
Naujausi žieminiai balto emalio ir "stainless steel" langai.
FORMICA KABINETAI
KOSTAS BUTKUS
Telef. — PRospect 8-2781

● **Ateitininkų įpubiliejinio kongreso didžiajame literatūros vakare,** kuris įvyks š. m. rugsėjo mėn. 4 d. (penktadienį) Jaunimo centre, Chicagoje, ligi šiol jau pasižadėjo dalyvauti šie rašytojai: Bernardas Brazdžionis, Antanas Vaičiulaitis, Danguolė Sadūnaitė, Vitalija Bogutaitė, Julija Švabaitė, Kazys Bradūnas, Danutė Brazytė-Bindokienė, Aloyzas Baronas, Česlovas Grincevičius, Laima Švėgždaitė, Mirga Pakalniškytė-Girniuvienė. Tai, atrodo, bus išskirtinai įdomus literatūros vakaras, kuriame savo kūrybą skaitys įvairių krypčių ir įvairių generacijų atstovai.

● **Vet. dr. S. Jankauskas** rašo atsiminimus: "Veterinarinė medicina nepriklausomoj Lietuvoj". Turi daug žinių, nes apie 16 metų dirbo Veterinarijos departamente, net 11 metų eidamas departamento direktoriaus pareigas. Be to, jis vadovavo visiems Veterinarijo adademijos įkūrimo darbams ir 4 pirmuosius metus ėjo jos rektoriaus pareigas. Ieškoma būdų šią reikšmingą mūsų kultūros istorijai medžiagą išleisti.

● **Dail. Romas Viesulas** tarp dešimties. National Collection of Fine Arts Washingtone atrinko dešimt Amerikos dailininkų atstovauti JAV Tarptautinėje meno bienalėje, Santiago, Čilėje. Dail. Romas Viesulas yra vienas iš tų dalyvių. Šioje bienalėje dalyvauti kviečiami ne individualūs dailininkai, bet paskiri pasaulio kraštai. Jie ir parenka savo dailininkus, kurie tuos kraštus reprezentuotų. Romo Viesulo bienalėje išstatyti penki darbai.

● **Skulptorius Antanas Bražd**ys dalyvauja su savo darbais Didžiosios Britanijos paviljone Expo 70 Osaka, Japonijoje.

● **Vilniaus radijas š. m. birželio 7 d. perdavė Dariaus Lapinsko harmonizuotas dainas.** Tos pačios dienos popietėje radijas pateikė Metropolitan operos solisto M. del Monaco įgrotas plokštelėse arijas. (E)

● **Vilniaus universiteto mokslinė biblioteka šių metų rudenį** minės 400 m. sukaktį. Šiuo metu bibliotekoje yra apie 3 mil. tomų knygų. Tik senų ir retų spaudinių skyriuje yra 150,000 leidinių ir jų tarpe nemaža retų knygų ir rankraščių, išleistų 15, 16 ir 17 amžiuose. (E)

Naujas Šv. Rašto Evangelijų vertimas

(Atkelta iš 5 psl.)

kias pat mūsų kalboje formas kaip kad ir graikai.

— *Palyginus jūsų vertimą su arkivyskupo J. Skvirecko vertimu, ar yra ryškių skirtumų?*

— Taip, yra. Arkiv. J. Skvireckas naudojosi daugiausia lotyniš ku Vulgatos vertimu, kuris turi daug vergiškai verstų negyvų formų. Vergiškas vertimas apsunkina tikrosios žodžio prasmės suvokimą, ir dėl to kartais pasikeičia net sakinio mintis. Pavyzdžiui posakis: *"Jei jūsų teisybė nebus pilnesnė, kaip Rašto žinovų ir pariziejų, jūs neįeisite į dangaus karalystę"* (Mat. 5,20). Šiame sakinyje lotynišką žodį "justitia" arkivyskupas J. Skvireckas išvertė "teisybė". O tai yra klaidinga forma prasmės požiūriu. Graikiškame tekste nėra pasakyta "teisingumas", bet "teisumas - tobulumas". Tai reiškia asmens vidaus dvasinę būseną, o ne jo su kitu asmeniu santykio nusakymą. Sukeitus šią žodinę prasmę, keičiasi taip pat viso sakinio mintis. Ir tokių sukeistos prasmės frazių yra ne viena.

— *Išvertę Evangelijų tekstus, ar duodate kam peržiūrėti lietuvių kalbą?*

— Kalbą taiso prof. A. Salys. Jo prašiau dėl to, kad pats nesijaučiu galįs duoti kalbiniu požiūriu visuotinai priimtiną lietuvišką Evangelijų tekstą, kokio mes esame reikalingi liturginiam vartojimui. Prof. A Salys yra vienas iš didžiųjų lituanistų. Jis mielai sutiko man talkinti ir ėmėsi šio darbo su jam įprastu kruopštumu.

— *Kada manote atiduoti spaudai Evangelijų vertimus?*

— Gavus reikiamą aprobatą ir patikrinus lietuvių kalbą, Šv. Jono evangeliją leisim dar šią vasarą. Kitų Evangelijų paruošimas ir leidimas prasitęs kiek vėliau. Manau leisti kiekvieną Evangeliją atskiru sąsiuviniu. Po to, kai visos Evangelijos bus išleistos atskirais sąsiuviniais, leisiu jas visas kartu vienoje knygoje tokioj formoj, kuri būtų patogi naudoti mišiose Lekcionaro pavidalu.

— *Įdomu, ar turite jau kokį mecenatą, kuris apmokėtų spausdinimo išlaidas?*

— Pasitikiu dideliu lietuviškos kultūros rėmėju prel. L. Mendeliu, žinodamas jo rūpestį Šv. Rašto išleidimu. Bet dar nesu su juo galutinai susitaręs. Jeigu jis nesutiktų, tada ieškosiu kitų šaltinių.

— *O kaip su leidykla? Ar jau esate susitarę ir su kokia?*

— Dar nesu susitaręs su jokia leidykla. Spausdinimo darbą manau pavesti čia pat šalia mūsų kolegijos esančiai italų spaustuvei *Failli*. Ji yra mums jau ne kartą pasitarnavus, turi lietuviškus reikiamus rašmenis ir darbą gana gerai atlieka.

— *Ar turite žinių, gal ir Lietuvoje yra susidarius Švento Rašto vertimo komisija, nes ten juk buvo išversti ir mišių tekstai?*

— Prileidžiu, kad Lietuvoje gali būti sudaryta Švento Rašto vertimo komisija. Bet su ja mums neįmanoma bendradarbiauti, kadangi valdžios organai neleidžia jiems bendradarbiauti su mumis. Vis dėlto noriu pastebėti, jeigu Lietuvoje bus paruoštas naujas Švento Rašto vertimas, mes čia tik džiaugsimės. Toks vertimas turės savo naudą, bet ir mūsiškis turės savo prasmę.

Taip baigėme pokalbį su prel. L. Tulaba.

Kun. P. Celiešius

Vanda Balukienė — Mergaitė (akrilika)

Kertinė Paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

dėja, kuo toliau nuo centro jie nutolsta.

Nėra abejonės, jog ir mes norime žinoti kas vyksta pasaulio naujų kūrybinių keistuolių smegenyse. Bet vis taip, lyg ir netyčiom. Patys sau pakenkiame, rašydami tai blogus atsiliepimus, tai po objektyvaus atsiliepimo stengiamės lyg jų vėl išsiginti: girdi, vis dėlto tai yra tik peckelionė, vaikiški mėginimai, gal neverta per daug galvos kvaršinti. Atrodo, lyg visa suktųs tik aplink mus, mes išminties centre, ir niekad neateina mums į galvą apysaka apie lapę ir nepasiekiamas vynuoges darže. Net po natūralaus entuziazmo dėl pradininkų parodytos drąsos, įterpiame vis dėlto saviems kūrėjams ne tik perspėjimus ir šalto vandens čiurkšles, bet stengiamės kone atimti teisę, ypač entuziazmą brautis į naujų judėjimų karštus kūrybinius centrus.

Juk stilius ir jo esencija turi savo patvarius bruožus. To neneigia ir J. Gliauda savo straipsnyje. Bet kitaip ir būt negali. Aristotelis "Poetics" veikale tragedijų rašytojams įrodo, kad, jei veikale herojus užmuš tik savo priešą, nebus didelės tragedijos. Yra paprastas dalykas užmušti priešą. Tai jokia tragedija. Geriausia pataria išmin čius Aristotelis, kai užmuša brolis brolį, tėvas sūnų ar motina savo vaiką, tik tuomet, girdi, tragedija bus gera, sukrečianti.

Gal šiandien Aristotelis panašiu griežtumu pasisakytų ir apie absurdo teatro esenciją ir jos "dujų kamerų požemius"? Juk kiekvienas stilius, kiekviena meno forma žino, kas geriau jiems tinka, jei nenorima sudrumsti stilistinės esencijos, atitolti nuo jos centro.

Aplamai, belieka "Absurdo teatro paraštės" autoriui tiktai padėkoti. Gale jis sako, kad avangardas ilgai dar išsilaikys, o avangardistų bus ir lietuvių egzilinėje dramaturgijoje. Kodėl nebus — jų buvo ir dar yra. Mūsų visuomenė ir kritikai tik jiems išgirsti gal neturi didesnio noro, kartais net paprasčiausio supratimo trūksta. Kaip čia seniai daug kas nesupratо ir Čiurlionio, šiandien jo beveik kiekvienas didžiuojasi. Ir kas geriau apie tą patį Čiurlionį, kaip nepabūgusi stovėti naujos kūrybos centre — [illegible] riau žino, jei ne "Absurdo teatro paraštės" autorius, pasišęs net čiurlioniškos temos romaną "Ikaro sonatą"?

P. Mln.

SKELBKITE PARDUODAMUS DALYKUS DRAUGE

PARDUODATE NAMĄ? BALDUS? AUTOMOBILĮ?

Geriausia vieta skelbtis Jūsų dienraščio "Draugo" puslapiuose. Rezultatai būna geri, kaip matote iš šių liudijimų:

"Kai mano vyras mirė, aš norėjau parduoti automobilį. Paskelbiau "Draugo" ir atsiliepė 15 asmenų. Pirmas nupirko. Pasiūlymas buvo geras" (Mrs. S. S.).

"Mano darbininkė patarė man paduoti skelbimą į "Draugą", kai aš norėjau parduoti seną, didelį, gražų stalą, kurį man paliko mano bobutė. Jau kitą dieną atsiliepė inteligentiškas vyras ir nupirko. Aš tik mokėjau $1.96 ir atsiliepė 5" (M. K.).

Paskelbiau namą pardavimui, ir adresas buvo klaidingai paduotas bet mano kaimynė, kurios adresas buvo pažymėtas, atsiuntė pirkėjus pas mane ir aš pardaviau trečiam lankytojui" (Mrs. B. B.).

Tokie paliudymai labai dažni, dėlto apsimoka skelbtis dienraščio "Draugo" puslapiuose.

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8800

PETKUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
— TĖVAS IR SŪNUS —
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS:
2533 West 71st St. Telef. GRovehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero TOwnhall 3-2108-09
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO
MR. NELSON
Savininko
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3914 West 111th Street
Vienas blokas nuo kapinių
DIDŽIAUSIAS PAMINKLŲ PLANŲ PASIRINKIMAS VISAME MIESTE
Telef. — CEdarcrest 3-6335

EUDEIKIS
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktoriai
Trys Moderniškos Koplyčios
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741-2

GĖLĖS
Vestuvėms, banketams, laidotuvėms ir kitokioms progoms
GUŽAUSKŲ
2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
TEL. PR 8-0833 — PR 8-0834
Beverly Hills Gėlinyčia

1970 Plymouth-Duster

Plymouth Valiant Duster 2-Door Coupe

Kaina nuo $1,995.00
25 mylias su vienu galionu
PLYMOUTH, VALIANT - BARRACUDA, ROAD RUNNER
GTX, FURY — DUSTER
BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
4030 ARCHER AVENUE — PHONE VI 7-1515

Chicago Savings and Loan Association NEW RATES

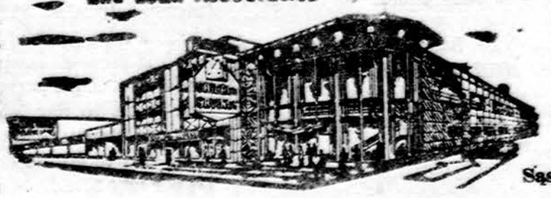

FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION — SAFETY OF YOUR SAVINGS INSURED
Sąskaitos apdraustos iki $20,000.

6% PER ANNUM
OF $5000.00 OR MORE ON CERTIFICATES
2 Year Maturity

5¾% PER ANNUM
ON CERTIFICATES OF $1000.00
One Year Maturity

5¼% PER ANNUM
ON CERTIFICATES OF $1000.00 OR MORE
6 Month Maturity

5¼% PER ANNUM
ON 90 DAY NOTICE
PASSBOOK ACCOUNTS
$100.00 Minimum

5% PER ANNUM
ON ALL PASSBOOK ACCOUNTS

DIVIDENDS COMPOUNDED DAILY. PAID QUARTERLY.
Chicago Savings & Loan Assn.
JOHN PAKEL, Sr. Chairman of the Board
6245 SO. WESTERN AVE. TEL. GR 6-7575
HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M. Tues. 9 to 4. Thurs. and Friday 9 to 8. Sat 9 to 12:30

10% — 20% — 30% pigiau mokėsit už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas
FRANK ZAPOLIS
3208½ West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

A. VILIMAS MOVING
Apdraustas perkraustymas
— Įvairių atstumų —
823 WEST 34th PLACE
Telef. — FRontier 6-1882

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
STEP. C. LACK IR SŪNŪS
(LACKAWICZ)
2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd Place Tel. VIrginia 7-6672
PETRAS BIELIONAS
4348 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-3572
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 So. Lituanica Ave. Tel. YArds 7-3401
POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. Halsted Street Tel. YArds 7-1911
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. Lituanica Ave. Tel. YA 7-1138-1139
VASAITIS - BUTKUS
1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill., Tel. OL 2-1003

REDAGUOJA ST. SEMĖNIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925—5988

Apie knygas vaikams ir mokymą skaityti

N. BUTKIENĖ

Praeitų metų spaudoje buvo apgailėtinas pranešimas, kad išleistos vaikams lietuviškos knygos neranda skaitytojų. Tačiau tai nereiškia, kad skaityti mokančių nebūtų. Jų yra, tik jie pripratę skaityti ką kitą — jie mėgsta "kamikus".

Šita problema sunkiai sprendžiama ne vien lietuvių. Svarbiausia priežastis —radijo ir TV aparatai, kurie "pagrobia" visą jaunimo laisvalaikį. Net priešmokyklinio amžiaus vaikams radijas ir televizija labai lengvai prieinami, kaip paprasti žaisliukai. Kūdikis, turėdamas vos 2 m., jau moka pats įjungti radiją arba surasti norimą TV kanalą. Daug mamyčių yra tuo patenkintos. Joms nereikia vaikų saugoti ir juos užimti, nes jie patys tai jau sugeba. Ypač ten, kur auga vienturtis vaikas.

Mokyklinio amžiaus vaikai, labiausiai paaugliai, mėgsta nešiotis su savim mažus radijo aparatukus ir, eidami gatve, klausytis pamėgtos muzikos "Ye, ye, ye' 'ar pan. Be to, laisvu nuo mokyklos laiku mėgsta susirinkti, dažniausiai mergaitės pas draugę, ir ten prie patefono muzikos šokti naujuosius šokius.

Amerikietės mokytojos pastangos išmokyt pamėgti knygą

Taip auga nuo mažų dienų naujoji karta, kurios niekas nepratina skaityti knygas. Dažnai atsitinka, kad baigę pradžios mokyklą, jaunuoliai neišmoksta nei tinkamai skaityti, nei rašyti.

Vienai New Jersey pradž. mokyklos mokytojai poniai Collins buvo suteiktas titulas 1966 m. geriausios mokytojos už išrastą būdą išmokyti vaikus ne tik sakityti, bet ir pamėgti knygas. Ji pamėgino savo privačias pamokas su vienu-kitu mokiniu, o po trejų metų praktikos šita mažo ūgio, tamsių, jau pradedančių žilti, plaukų, malonios šypsenos ir patrauklios išvaizdos moteris surinko tiek daug mokinių, kad dabar jai reikėjo net 30 padėjėjų. Ji pati ir jos padėjėjai dirba be atlyginimo. Iš pradžių jai padėdavo jos trys dukros, kurios taip pat mokytojauja, o vėliau prisijungė vyresnių klasių mokiniai, kurie ruošiasi būti mokytojais.

Praktiškas mokymas vasaros metu

Mokytoja Collins patarė pirmos klasės mokinių tėvams pasiūlyti, bet nereikalauti, vaikams per vasaros atostogas prisijungti prie mokinių sudarytų grupių pasimokyt skaityti. Tuo būdu jie visa tai greičiau ir lengviau išmoks, negu žiemą mokyklose. Ji užtikrino tėvus, kad jų vaikai ne tik patys ateis, bet dar su savim atsives ir savo draugus. Ji neapsiriko. Beveik kiekvienas iš atvykusių mokinių atsivedė su savim ne mažiau kaip penkis draugus. Vaikai džiaugiasi savo savarankiškumu ir labai greit padarė didelę pažangą. Mokytojai dar stengėsi įkvėpti vaikams meilę knygoms. Jie parinkdavo įdomių turinių knygas, o vėliau iškalausinėdavo kiekvieną mokinį, kas jam knygoje patiko. Vaikai stengėsi viens kitam nepasiduoti ir gražiai pasakodavo perskaitytos knygos turinį.

Dažni mokytojai vesdavo vaikus į knygynus, kad jie išmoktų patys sau pasirinkti knygas.

Kita pradžios mokykla, Greenwich, Pa., siūlė mažuosius pradėti pratinti domėtis knygomis jau vaikų darželiuose. Vaikai gauna savo amžiui skirtą enciklopediją. Pastebėta, kad nuo mažens pratintas stebėti tos enciklopedijos puslapius, jau šešerių metų vaikas puikiai orientuojasi visokiuose dalykuose.

Tėvai atsakingi už vaikus

Reading miesto, Pa., teismo pirmininkas patyrė, kad nusižengę įstatymams mažamečiai vaikai nėra kalti, o už juos atsakomybė krenta tėvams, kurie nemokėjo jų tinkamai prižiūrėti.

Dr. James E. Allen, Jr., JAV auklėjimo komisionierius žada atkreipti dėmesį, kad kiekvienas vaikas neapleistų mokyklos, neišmokęs tinkamai skaityti.

Vieni vaikai diktuoja, kiti užrašo

Amerikietis mokytojas Sager sugalvojo šitokį metodą mokyti vaikus skaityti. Jis paskyrė mokykloje atskirą kambarį be mokyklinių suolų, be juodos lentos sienoje. Kambaryje sustatytos tik dvi eilės staliukų su kėdėmis. Vaikai, sėdintieji prie sienos, turi rankose garsintuvus nuo juostinių rekordavimo aparatų, kabančių ant sienos, ir diktuoja žodžius kitiems vaikams, sėdintiems priešakinėje eilėje su klausymosi ausiniais. Šie turi suspėti užrašyti, kas jiems diktuojama. Paskui ant sienos pasirodo ekranas su atsakymais, kuriuos vaikai tada palygina su savo užrašais.

Be to, vaikai turi atspėti raides, išstatytas įvairiose pusėse, laiku perskaityti ir suspėti užrašyti žodžius.

Lietuviškų darželių mokymas skaityti

Mokiniai taip būna susidomėję šiuo skaitymu, kad visai nepastebi laiko ir apgailestauja, kad pamokos baigiasi taip greitai.

Toks kursas padalintas į 60 dienų: po vieną valandą į dieną per 12 savaičių. Mokyt. Sager pastebėjo, kad vaikai gana trumpu laiku išmoko skaityti 100 procentų geriau.

Be to, tie vaikai pamėgo grupėmis lankyti knygynus. Stengdamiesi pralenkti vienas kitą, jie greit perskaito išstatytų knygų viršelius, o jiem įdomias knygas nusiperka. Taip pat jie pasidarė dažni skaityklų svečiai. Ir tuo pačiu sumažėjo noras sėdėti prie radijų ar televizijų.

Ir mūsų Montessori darželiuose vaikai išmoksta sudaryti raides ir sudėti žodžius ir juos ant juodos lentelės užrašyti. Tuo būdu jie iš mažens išmoksta pasižiūrėti į knygas, o vėliau ir paskaityti, prisirišdami prie lietuviškos knygos. Deja, ne visur yra tų darželių, tai problema pratinti vaikus prie skaitymo, o kartu ir prie lietuviškų knygų pamėgimo, krenta ant jų mamyčių.

Iš kairės: ponia Rowland Kilburn, Karolė Balzekaitė su lietuviška lėle ir ponia Joseph Shapiro, Moderniojo meno muziejaus prezidento žmona.

Ar yra amerikiečių aristokratija?

Taip, sako amerikietiško gyvenimo žinovai. Psichologiškai, viena pačių įdomiausių yra priklausomumo aristokratija. Vienu laiku tai buvo turtingieji ir galingieji; kilnusis luomas, kuris džiaugėsi specialiai gaunamomis malonėmis iš visuomenės.

Šiandieną gi tai yra vadinamieji "nuskriaustieji". Tai yra tie neturtėliai, kurių vaikai nemokamai eina į vasaros stovyklas, ir gauna specialias stipendijas kolegijose ir universitetuose.

Kaip tik jie, skelbia amerikiečių spauda, gauna geresnes gyvenimo patalpas ir geresnį pragyvenimo šaltinį iš pašalpinių čekių negu daugelis tų, kurie moka mokesčius iš savo uždarbio, kad tik juos paremtų. Ir tai yra tie, kurie pagelbsti mažiausiai, bet gauna daugiausia iš viešųjų kapitalų.

Tik sykį būni 113 m.

Moteris gali būti tik vieną kartą savo gyvenime 113 m. amžiaus. Tokiu būdu ponia Mary Guess, 113 m., gyv. Chicagoje (4725 S. Vincennes), kartu su savo 300 svečių pereitą pirmadienį pakartotinai vis dainavo "Happy Birthday". Ji taipgi su džiaugsmu vis užpūtė vienintelę žvakę ant pyrago tai pakartodama. Kaip ji sulaukė tokio ilgo amžiaus?

"Gal mano stiprybė pareina iš to, kad rūkau pypkę ir cigarus..", — atsakė daugiau kaip šimto metų moteris laikraštininkams.

Krakmolo valgytojos

Cook County ligoninės medicinos personalas didžiai nustebo, kad gan didelis skaičius (26 procentai) laukiančių kūdikių negrių pacienčių, tikrinant sveikatą, prisipažino valgančios paprastą baltiniams skiriamą krakmolą. Dr. Louis Keith atrado, kad joms trūksta raudonųjų kraujo rutuliukų.

Dar tik neištirta, ar šis keistas apetitas yra priežastimi ar rezultatu rastos anemijos.

Ilgo gyvenimo paslaptys

Nori sulaukti gražaus nunokusio amžiaus? Britų medicinos dr-ja, knygutėje, pavadintoje "Sixty Plus" duoda sekantį patarimą: Vesk (ar ištekėk), valgyk protingai, sumažink gėrimą, gimnastikuok, kultivuok pašalinį pamėgtą užsiėmimą.

Taipgi medicinos profesoriai joje rašo; kad vedę žmonės linkę ilgiau gyventi negu viengungiai.

Vestuvės Kambodijoje

Kambodijos vestuvės tęsiasi tris dienas (Tai yra ilgiau, negu kai kurios Hollywood vedybos).

Moterys kenčia daugiau

Moterys kenčia kur kas daugiau dėl visokiausių kojų negalavimų, negu vyrai. Penkis kartus daugiau, kaip rodo statistika.

Moters grožio zenitas

Gallup surašinėjimo rezultatai sako, kad visi sutinka, jog 30 m. yra amžius, kada moterys yra gražiausios. Tai tik patvirtina tai, ką seniai Balzakas rašė ir teigė. Tame savo žydėjimo amžiuje moteris buvo ir yra vadinama "Balzako amžiaus moterimi".

13 savaičių gyvenime pas kirpėją

Neseniai pravestas apklausinėjimas parodė, kad, vidutiniškai imant, moteris praleidžia 13 savaičių savo gyvenime pas kirpėją ir plaukų sušukuotoją

Rašysena išduoda būdą

Grafologai sako, jei rašysena yra smulki ir suspausta, tai ji paprastai atidengia asmens nepasitikėjimą savo paties sugebėjimais ir prigimtį linkusią įtarinėti.

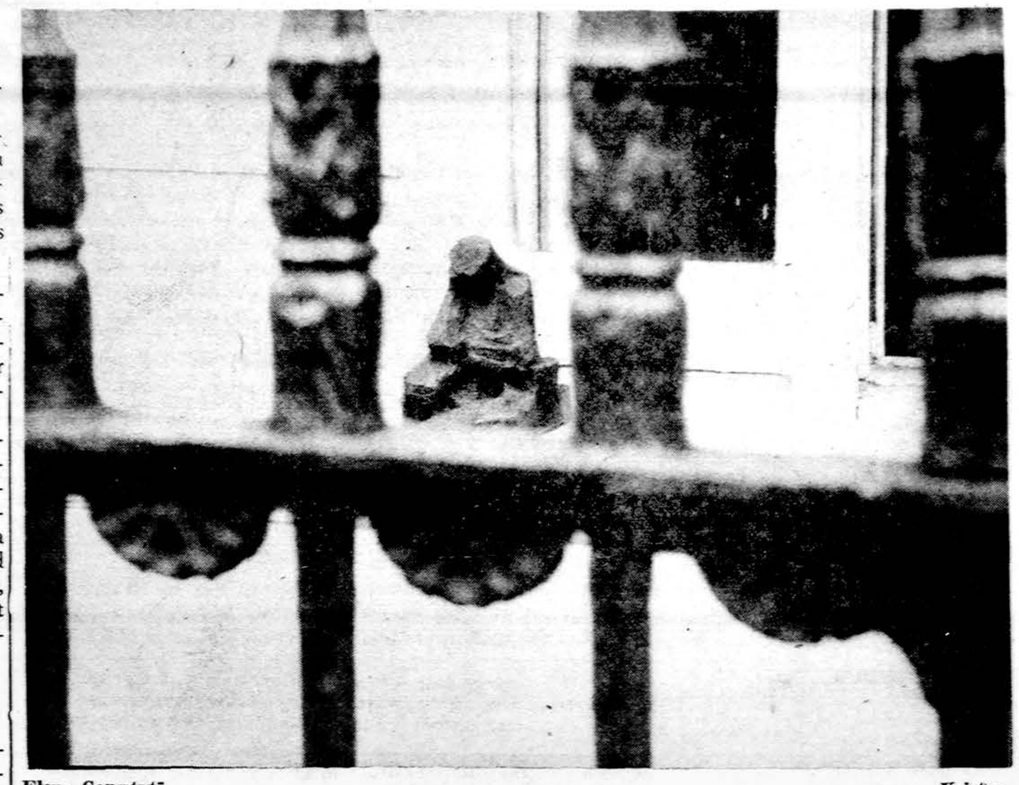

Elena Gaputytė — Kristus

Mąstymai prie lopšio

Namai nurimo. Liko vėsintuvo vienodas burzgimas ir karts nuo karto sugirgždanti tai vienos, tai kitos vaikų lovos spyruoklė.

Mano svarstymo, prisiminimų, svajonių ir meditacijų laikas atėjo radęs ir vėl mane nepasiruošusią. Virtuvėj sukrauti nešvarūs indai laukia muilo ir vandens, o ypač mano rankos... Džiovintuve sausi vystyklai prašosi lankstymo... Sienoms kliuvo kažkurio mažojo saldainiuota rankutė... Vidury aslos įvairaus dydžio supamosios kėdutės vis rods tebelinguoja. Po baldais kyšo tai viena kita kaladėlė, tai sunkvežimuko nosis, tai nudriskusio zuikio ausis...

pro jos mintijimo įvairias spragas prasiveržia pagrindinė mintis: visi, esam broliai, o tai aidi mintim, skelbta prieš du tūkstančius metų...

*

"Į Čekoslovakiją įdundėjo tankų virtinės..." — sako žinių komentatorius. O man ataidi: "Pa saulis išprotėjo"... Kas kaltas? Viešpatie, kas kaltas? — Komunizmas, komunistai. Atsakymas lengvas — gal per lengvas. Kur kaltė tų, kuriems tesvarbu tik savasis "aš" ir to "aš" artimiausia aplinka? Kur, pagaliau, mano kaltė? Ar aš jos iš tiesų neturiu, ar tik jos nematau ir ne-

Balzek Lietuvių kult. muziejaus Moterų vieneto komitetas. Sėdi iš k.: Ella Swinarskienė, Marija Krouchunienė. Stovi Irena Balzekienė, Adelė Zuras, Marge Malelo, Ieva Jerome ir Judy Storn.

*

Sėdžiu neskubėdama. Nepabėgs namai, o mano mintys taip skuba, taip lekia. Grįžta dienos vaizdai ir tarsi prašosi dėmesio. Virš lyginimo lentos televizija rodo Joan Baez. Jos balsas neša protesto dainą, švelnią, jautrią, savotiškai įtikinančią. Seka pasikalbėjimas: "Taip, ji įsteigė mokyklą 'for non-violence'... taip, ji galvoja, kad pasaulis išprotėjo, nes šiam pertekliaus ir išradimų amžiuj žmonės vienas kitą vis dar piauna... taip, ji galvoja kad yra tik vienas kovos būdas — pradėt nuo pavienių asmenų, kurie ryžtųsi užsiangažuoti galvoti apie kitus pirmiausia kaip žmones-brolius, o tik tada kaip vietnamiečius, vokiečius, rusus, amerikiečius... (lietuvius, lenkus, žydus).

Beklausant, sukyla visa iki šiol girdėta, ir, rods, tikėta filosofija. Norisi šaukti, kaip daugelis ir daro: "Ji — komunistė!" — ar ne? Bet kažkas neleidžia, nes jaučiu? Kur slypi mano pykčio, keršto, neapykantos jausmai? Ar ne jie ilgainiui gimdo čekų kančias?

*

Mano trijų metų sūnus rodo rankute į Biafros vaikų kaulėtas kojas ir klausia: "Mama, kas čia?" Ir žiūriu į tą žurnalo puslapį trijų metų vaiko akimis. Iš tiesų, kas gi čia? Kas čia? Ar tik skausmingas kuriozas, vaizduojąs kitos pasaulio kertės vargą? O gal tai manò gyvenimo dalis? Prieš akis bėga mūsų ištaigingas gyvenimas ir nepatenkinami norai jo vis daugiau ir apsčiau turėti. Ir kyla milžiniška gėda... Ką reiškia alkis, metus mėsos nevalgius? Ką reiškia budėti prie kūdikio, kuris per silpnas verkti? (Kuo taip neseniai skundžiausi — kad sloguojantys naktį prikėlė?) Koks komiškai, o gal ironiškai, juokingas yra žmogus.

Ir ugdom savo vaikuose kovingumą: už tautą, už Dievą, už savo patogumą. Herojais jiems tuos piešiam, kurie kariavo, kurie žudė, kurie vardan idealo ne tik savo, bet, pirmoj vietoj, kito gyvybę atėmė. Kokiam pasauliui jie auga, tie, dabar iš kaladėlių pilis statantys, vaikai? Jų kovos bus kovojamos ne strėlėmis ir jų neapsaugos sidabru žvilgantys šarvai. Jie milijonais stovės bejėgiai prieš grybo pavidalu besiplečiantį debesį... ir mes ugdom kovingumą. Sugriūva mažojo margoji kaladėlių pilis... jis pyksta ir, pribėgęs prie brolio, duoda jam kumščiu nugaron...

Ar šiandien ne laikas ugdyt krikščionišką taiką? Keli mūsų argumentuojam, kad nesvarbu, ar karas teisus — svarbu, kad priešai būtų sunaikinti, nes jie yra blogio skleidėjai, nes jie yra tie, kurie persekioja... Ir aidi per šimtmečius padulkėją žodžiai: "Persekiojo mane, persekios ir jus..." Ar kito blogis, asmenis ar kolektyvus, pateisina mano blogas priemones? Ar mes turim teisę pasirinkt būt nepersekiojamais, kai nėra teisaus ir krikščioniško būdo tai išvengti? Ar visų svarbiausia yra tik gyventi, nepaisant kaip? Ir mūs mažieji auga pistolietėliais šaudydami, nes tai berniukiška...

Lilė Tumosaitė-Gražulienė

Ar Freudas nekentė moterų?

Sigmund Freud nebuvo antifeministas, bet vargu, kad jis lengvai pakęstų moterų (feminisčių) judėjimą.

"Moterys yra gimusios geresniems dalykams, kaip išmintis", sykį jis rašė: "Tebūnie mums leidžiama prisiekti laikyti visas moteris, kurias pažįstame, nežinojime ir dėl to dar labiau mylėtinas. Aš manau, kad visų kitų labui, mes turėtume daryti tą patį per savo seseris".

Jaunimėlis scenoje...